

Tačka 15.

KOMERCIJALNA BANKA A.D. BANJA LUKA
NLB Group
- Uprava Banke -

Broj: UB - ____/21

Dana:31.05.2021. godine

PRIJEDLOG

ODLUKE

O USVAJANJU IZVJEŠTAJA O OBJAVLJIVANJU PODATAKA I INFORMACIJA

KOMERCIJALNE BANKE A.D. BANJA LUKA NA DAN 31.12.2020. GODINE

Maj 2021. godine

KOMERCIJALNA BANKA A.D. BANJA LUKA
NLB Group

„ Poslovna tajna – interno“

- Uprava Banke -

Broj: UB- ____/21

Dana: 31.05.2021. god.

Na osnovu člana 60. Statuta Komercijalne banke a.d. Banja Luka, članova 6. i 22. Poslovnika o radu uprave Komercijalne banke AD Banja Luka Uprava Banke na pedesetoj sjednici održanoj dana 31.05.2021. godine usvaja

ODLUKA

**o usvajanju Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija
Komercijalne banke a.d. Banja Luka na dan 31.12.2020. godine**

I

Usvaja se Izveštaj o objavljivanju podataka i informacija Komercijalne banke a.d. Banja Luka na dan 31.12.2020. godine, u tekstu koji je sastvani dio ove odluke.

II

Odluka stupa na snagu danom donošenja.

Dostaviti:

1. Sekretar banke
2. Sektor upravljanja rizicima
3. Portal banke
4. a/a

**Predsjednik
Uprave Banke**

Dr Boško Mekinjić

IZVJEŠTAJ

---

o objavljivanju podataka i informacija

Komercijalne banke a.d. Banja Luka na dan 31.12.2020. godine

Broj izveštaja

Šifra dokumenta

Datum izveštaja

SADRŽAJ

1.	OPŠTE INFORMACIJE O BANCI	5
2.	VLASNIČKA STRUKTURA I ORGANI UPRAVLJANJA BANKOM	5
2.1.	Pregled vlasničke strukture i organa upravljanja Bankom na dan 31.12.2020.g.....	5
2.2.	Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja bankom	5
2.3.	Organizovanje funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije.....	7
2.4.	Spoljni revizor banke	8
3.	POLITIKE NAKNADA	8
3.1.	Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada	8
3.2.	Informacije o vezi između plate i uspješnosti, tj. o korelaciji između naknada, uspješnosti i rizika za sve zaposlene	9
3.3.	Infomacije o odnosu između fiksnog i varijabilnog dijela naknada	10
3.4.	Informacije o kriterijumima uspješnosti na kojima se zasnivanju prava na akcije, opcije ili varijabilni dio naknade.....	10
3.5.	Opis, kriterijuma i obrazloženja varijabilnog dijela naknade koji isplaćuje Banka	11
4.	PODACI I INFORMACIJE KOJI SE ODOSE NA STRATEGIJU I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA BANKE	12
4.1.	Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima.....	12
4.2.	Politike upravljanja rizicima.....	18
4.2.1.	Kreditni rizik	18
4.2.2.	Rizik likvidnosti	19
4.2.3.	Kamatni rizik	20
4.2.4.	Devizni rizik.....	21
4.2.5.	Operativni rizik	23
4.2.6.	Environmentalni rizici & DAK	23
4.2.7.	Rizik ulaganja	24
4.2.8.	Rizik zemlje.....	24
4.3.	Postupci utvrđivanja i procjene rizika, program testiranja otpornosti na stres	25
4.4.	Organizaciona struktura Funkcije upravljanja rizicima.....	26
4.5.	Opis sistema za mjerenje i izvještavanje rizika.....	26
4.6.	Politike u vezi sa sistemskim i redovnim provjerama strategija upravljanja rizika, kao i o praćenju efikasnosti zaštite i smanjenja rizika, koji proizilaze iz poslovnog modela banke.....	27
4.7.	Adekvatnost sistema upravljanja rizicima u odnosu na rizičan profil, poslovnu politiku i strategiju.....	27
4.8.	Tehnike ublažavanja kreditnog rizika.....	28
4.9.	Opis načina na koji se obezbjeđuje informisanje organa upravljanja banke o rizicima	28
5.	KAPITAL I KAPITALNI ZAHTJEVI BANKE	29
5.1.	Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala	31
5.2.	Kreditni rizik i tehnike smanjenja kreditnog rizika	33
5.2.1.	Obezvredjenje plasmana	33
5.2.2.	Finansijska poluga	40
6.	LIKVIDNOSNI ZAHTJEVI	41
7.	IZLOŽENOST BANKE PO OSNOVU ULAGANJA	42
8.	KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI.....	43
9.	INTERNA PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA - ICAAP	44
10.	PODACI O BANKARSKOJ GRUPI.....	47
11.	ZALOŽENA I NEZALOŽENA IMOVINA.....	47

1. OPŠTE INFORMACIJE O BANCIMA

Komercijalna banka a.d. Banja Luka je osnovana u septembru 2006. godine i dana 15. septembra 2006. godine upisana u sudski registar Rješenjem Osnovnog suda u Banja Luci.

Najveći akcionar Banke je Komercijalna Banka AD Beograd (99,99%).

Na dan 31. decembar 2020. godine, organizacionu strukturu Komercijalne banke a.d. Banja Luka čine Centrala u Banjaluci u ulici Jevrejska br. 69, kao i 10 filijala i 9 agencija na teritoriji Bosne i Hercegovine.

Banka je registrovana u BiH za obavljanje platnog prometa i kreditnih i depozitnih poslova u zemlji i inostranstvu i u skladu sa propisima Republike Srpske, dužna je da posluje na principima likvidnosti, solventnosti i rentabilnosti.

2. VLASNIČKA STRUKTURA I ORGANI UPRAVLJANJA BANKOM

2.1. Pregled vlasničke strukture i organa upravljanja Bankom na dan 31.12.2020.g.

Vlasnička struktura			
Red.br.	Ime/naziv akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične akcije	Prioritetne akcije
1.	Komercijalna Banka AD Beograd	59 999 akcija, odnosno 99,998333 % učešća	

Članovi Nadzornog odbora		
Red.br.	Ime i prezime	
1.	Dr Vladimir Medan, predsjednik	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
2.	Miroslav Perić, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
3.	Una Sikimić, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
4.	Dejan Mikerević, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
5.	Veselin Kotur, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor

Članovi Uprave Banke		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljeno)
1.	Dr Boško Mekinić, predsjednik	http://www.kombank-bl.com/uprava-banke
2.	Mr Dragana Vujičić Stefanović, član	http://www.kombank-bl.com/uprava-banke
3.	Siniša Smiljanić, član	http://www.kombank-bl.com/uprava-banke

Na dan 31.03.2021.godine podaci su sljedeći:

Vlasnička struktura			
Red.br.	Ime/naziv akcionara koji imaju 5% ili više učešća u kapitalu (redosljed po veličini učešća)	% učešća	
		Obične akcije	Prioritetne akcije
1.	Komercijalna Banka AD Beograd	59 999 akcija, odnosno 99,998333 % učešća	

Članovi Nadzornog odbora		
Red.br.	Ime i prezime	
1.	Damir Kuder, predsjednik	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
2.	Marjeta Zver Cankar, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
3.	Vesna Pogačar, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
4.	Dr Dejan Mikerević, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor
5.	Mirjana Stojanović Trivanović, član	http://www.kombank-bl.com/nadzorni-odbor

Članovi Uprave Banke		
Red.br.	Ime i prezime	Kratka biografija (ili link na mjesto na kojem je objavljeno)
1.	Dr Boško Mekinić, predsjednik	http://www.kombank-bl.com/uprava-banke
2.	Mr Dragana Vujičić Stefanović, član	http://www.kombank-bl.com/uprava-banke
3.	Martin Mavrić, član	http://www.kombank-bl.com/uprava-banke

2.2. Politike za izbor i procjenu članova organa upravljanja bankom

Skupština Komercijalne Banke AD Banja Luka na prijedlog Uprave Banke i Nadzornog odbora usvaja Politiku i proceduru o procjeni članova Nadzornog odbora Komercijalne Banke AD Banja Luka, a Nadzorni odbor na prijedlog Uprave Banke usvaja Politiku i proceduru o procjeni predsjednika i članova Uprave, sekretara i nosioca ključnih funkcija.

Skupština Banke Politikom i procedurom o procjeni članova Nadzornog odbora KBBL uređuje sljedeće:

- ✓ nadležnosti i odgovornosti za sprovođenje procjene članova Nadzornog odbora i informisanje akcionara o uslovima za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora.

Uprava Banke:

- blagovremeno informiše akcionara:
- uslovima za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora i kriterijume koje to lice mora da ispunjava za obavljanje te funkcije, prije njegovog izbora;
- o blagovremenom predlaganju lica za člana Nadzornog odbora kako bi se osigurao kontinuitet rada Nadzornog odbora i to najkasnije šest mjeseci pre isteka mandata člana Nadzornog odbora;
- sagledava potpunost dokumentacije koju je dostavio kandidat i obavještava kandidata i akcionara o kompletnosti/nekompletnosti dokumentacije odnosno o ispunjenju uslova u smislu propisa;
- dostavlja ABRS zahtjev za dobijanje prethodne saglasnosti za izbor članova Nadzornog odbora uz propisanu dokumentaciju.

Nadzorni odbor:

- razmatra obavještenje komisije o sprovedenom postupku procjene kandidata;
- sprovodi postupak procjene i ponovne procjene člana Nadzornog odbora u skladu sa ovom Politikom i definiše mjere ukoliko su potrebne;
- razmatra prijedlog komisije koja je sprovela ponovni postupak procjene i preduzima mjere u skladu sa tim prijedlogom;
- dostavlja Skupštini Banke prijedlog za imenovanje odnosno razrješenje člana Nadzornog odbora sa potrebnim obrazloženjem.

Skupština Banke:

- Razmatra prijedlog za imenovanje odnosno razrješenje člana Nadzornog odbora i:
  - donosi odluku o imenovanju odnosno razrješenju ili
  - ukoliko ocijeni da sprovedeni postupak procjene nije adekvatan odnosno ne sadrži dovoljno podataka za odlučivanje, vraća Nadzornom odboru na ponovni postupak procjene.
- interni postupak koji se primjenjuje kod procjene i mjere koje se preduzimaju nakon sprovedene procjene,
- postupak procjene članova Nadzornog odbora u toku obavljanja funkcije izabranih članova Nadzornog odbora - godišnji postupak samoprocjene Nadzornog odbora i procjene pojedinačnih članova Nadzornog odbora u skladu sa odlukom ABRS;
- predlaže Akcionarima da obrazuje komisiju radi sprovođenja postupka ponovne procjene zbog određenog slučaja kada sazna za činjenice koje su od značaja za ugled člana Nadzornog odbora odnosno razlozima za osnovanu sumnju u njegov ugled, uz procjenu kako će to narušavati ili bi moglo narušavati podobnost tog člana Nadzornog odbora, a u skladu sa odlukom ABRS koja to uređuje.
- slučajevi kada je potrebno vršiti ponovnu procjenu podobnosti uključujući i mjere za utvrđivanje postojanja takvih slučajeva,
- sposobnosti, vještine i ostali uslovi potrebne za obavljanje funkcije člana Nadzornog odbora,
- dokumentacija koju član Nadzornog odbora dostavlja Banci u svrhu sprovođenja procjene,
- obaveza obavještavanja o promjenama koje utiču na podobnost za obavljanje funkcije,
- uslovi i načini dodatnog usavršavanja članova Nadzornog odbora, a prema potrebama za profesionalnim razvojem članova Nadzornog odbora
- definisanje lica, načina i rokova za obavještavanje Agencije za bankarstvo Republike Srpske o postupanju u skladu sa odredbama ove Politike.

Nadzorni odbor Politikom i procedurom o procjeni članova Uprave, sekretara i nosioca ključnih funkcija KBBL uređuje sledeće:

- nadležnosti i odgovornosti za sprovođenje procjene kandidata za predsjednika i članove Uprave, Sekretara Banke i nosioca ključnih funkcija,

Nadzorni odbor Banke:

- utvrđuje da li je kandidat dobar za predsjednika i člana Uprave Banke, Sekretara banke odnosno nosioca kontrolnih funkcija na osnovu izvještaja komisije za sprovođenje postupka procjene kandidata,
- imenuje komisiju za sprovođenje postupka ponovne procjene predsjednika i člana Uprave Banke, Sekretara Banke odnosno nosioca kontrolnih funkcija u odnosu na relevantan slučaj, saglasno propisima ABRS,
- u slučaju da procijeni da imenovani predsjednik i član Uprave Banke, Sekretar Banke odnosno nosioc kontrolnih funkcija više nije dobar, donosi mjere u skladu sa ovom Politikom,
- nadzire sprovođenje ove Politike.

Uprava Banke:

- blagovremeno informiše Nadzorni odbor o sljedećem:
  - uslovima za obavljanje funkcije predsjednika i člana Uprave Banke, Sekretara Banke i nosioca kontrolnih funkcija i kriterijume koje to lice mora da ispunjava, prije njegovog izbora, a u skladu sa propisima i aktima Banke,
  - isteku mandata predsjednika i člana Uprave Banke i blagovremenom predlaganju kandidata za člana Uprave Banke kako bi se osigurao kontinuitet rada Uprave Banke, i kandidata za Sekretara Banke i nosioca kontrolnih funkcija, i to najkasnije šest mjeseca pre isteka mandata imenovanog lica,
  - razlozima i okolnostima koji zahtijevaju sprovođenje postupka imenovanja nosioca kontrolnih funkcija.
- utvrđuje da li je kandidat dobar za više rukovodstvo na osnovu izvještaja komisije za sprovođenje postupka procjene kandidata,
- imenuje komisiju za sprovođenje postupka ponovne procjene višeg rukovodstva u odnosu na relevantan slučaj, saglasno propisima ABRS,
- u slučaju da procijeni da imenovani direktor sektora, direktor filijale ili šef službe više nije dobar donosi mjere u skladu sa ovom Politikom,
- dostavlja ABRS zahtjev za dobijanje prethodne saglasnosti za imenovanje predsjednika i članova Uprave Banke uz propisanu dokumentaciju.
- interni postupak koji se primjenjuje kod procjene kandidata za predsjednika i članove Uprave, Sekretara Banke i nosioca ključnih funkcija i mjere koje se preduzimaju nakon sprovedene procjene,

Nadzorni odbor utvrđuje podobnost kandidata za:

- predsjednika i člana Uprave Banke prije podnošenja zahtjeva za izdavanje prethodne saglasnosti ABRS za imenovanje Uprave Banke,
- Sekretara Banke,
- nosioca kontrolnih funkcija na osnovu na osnovu izvještaja Uprave Banke.
- slučajevi kada je potrebno vršiti ponovnu procjenu podobnosti uključujući i mjere za utvrđivanje postojanja takvih slučajeva,
- sposobnosti, vještine i ostali uslovi potrebne za obavljanje funkcije predsjednika i članove Uprave, Sekretara Banke i nosioca ključnih funkcija,
- dokumentacija koju predsjednik i članovi Uprave, Sekretar Banke i nosioci ključnih funkcija dostavljaju Banci u svrhu sprovođenja procjene,
- obaveza obavještavanja o promjenama koje utiču na podobnost za obavljanje funkcije,
- uslovi i načini dodatnog usavršavanja predsjednika i članove Uprave, Sekretara Banke i nosioca ključnih funkcija, a prema potrebama za njihovim profesionalnim razvojem,
- definisanje lica, načina i rokova za obavještavanje Agencije za bankarstvo Republike Srpske o postupanju u skladu sa odredbama ove Politike.

Nosiocem ključnih funkcija u smislu ove Politike smatraju se:

- nosioci kontrolnih funkcija (funkcija interne revizije, funkcija upravljanja rizicima i funkcija kontrole usklađenosti poslovanja), više rukovodstvo (direktori sektora, direktori filijala i šefovi službi koje su u direktnoj nadležnosti Uprave Banke).

Pregled članova Odbora za reviziju:

Članovi Odbora za reviziju		
Red.br.	Ime i prezime	Učestalost zasjedanja
1	Dragana Romandić, predsjednik	Sjednice se održavaju minimum jednom kvartalno a po potrebi i češće.
2	Igor Krsmanović, član	
3	Radomir Milošević, član	

Pregled članova ostalih odbora koje je uspostavio Nadzorni odbor:

Članovi ostalih odbora Nadzornog odbora, ukoliko su uspostavljeni u Banci		
ALCO odbor		Učestalost zasjedanja
1.	Dr Boško Mekinić, predsjednik	Sjednice se održavaju jednom mjesečno a po potrebi i češće
2.	Mr Dragana Vujičić Stefanović, član	
3.	Siniša Smiljanić, član	
4.	Vesna Stokanić, član	
5.	Predrag Kvrđić, član	

Na dan 31.03.2021. godine stanje je sljedeće:

Pregled članova Odbora za reviziju:

Članovi Odbora za reviziju		
Red.br.	Ime i prezime	Učestalost zasjedanja
1	Tatjana Jamnik Skubic, predsjednik	Sjednice se održavaju minimum jednom kvartalno a po potrebi i češće.
2	Boryana Ivanova Mustafa, član	
3	Dragana Romandić, član	

Pregled članova ostalih odbora koje je uspostavio Nadzorni odbor:

Članovi ostalih odbora Nadzornog odbora, ukoliko su uspostavljeni u Banci		
ALCO odbor		Učestalost zasjedanja
1.	Dr Boško Mekinjić, predsjednik	Sjednice se održavaju jednom mjesečno a po potrebi i češće
2.	Mr Dragana Vujičić Stefanović, član	
3.	Martin Mavrič, član	
4.	Vesna Stokanić, član	
5.	Predrag Kvrgić, član	

2.3. Organizovanje funkcije interne revizije i rukovodioca interne revizije

Interna revizija Banke organizovana je na način da postoje sistematizovana 3 radna mjesta u skladu sa Pravilnikom o sistematizaciji Banke i to: Rukovodilac kontrolne funkcije interne revizije – Glavni interni revizor i 2 Interna revizora. Navedena 3 radna mjesta su popunjena sa dva izvršioca od jula 2020.god. Navedena 2 izvršioca imaju odgovarajuće stručno i profesionalno iskustvo, kao i veliko radno iskustvo u obavljanju interne revizije. Interna revizija veliku pažnju posvećuje kontinuiranim edukacijama (internim i eksternim edukacijama). Revizori prisustvuju seminarima koje organizuje Savez računovođa i revizora RS kao i druga profesionalna tijela sa ciljem postizanja određenog nivoa specijalizacije u procesu minimiziranja rizika u Banci, tj. na bazi iskustva, promjena u okruženju, poznavanja nedostataka u funkcionisanju procesa unutar Banke i ostalo, da se spoznaju postojeći i/ili potencijalni rizici kojima je Banka izložena.

Glavni interni revizor posjeduje određena profesionalna zvanja iz oblasti revizije i računovodstva kao što su: licenca ovlaštenog internog revizora i sertifikat ovlaštenog računovođe, sertifikat o osposobljenosti za obavljanje poslova eksterne ocjene kvaliteta interne revizije (stečen maja 2018.g.), zvanje Ovlaštenog procjenjivača (stečeno u decembru 2019. god.) a u narednom periodu predviđeno je i sticanje Licence za ovlaštenog revizora (u postupku).

Glavni interni revizor je član –Komisije za internu reviziju pri Udruženju banaka BiH. Profesionalne Komisije koje su formirane od strane Udruženja banaka BiH su od velike pomoći bankama za postizanje nekih dugoročnih ciljeva, a prije svega su velika pomoć pri regulisanju tj. unapređenju lokalne regulative, a u skladu sa Međunarodnom regulativom.

Interne revizije se vrše u skladu sa Planom rada koji je usvojen od strane Nadzornog odbora i Odbora za reviziju na kraju svake godine, a za narednu godinu. Sprovođenje pojedinačnih planiranih revizija uključuje analizu relevantnog regulatornog okvira i internih akata koji su takođe predmet kontrole, identifikovanje postojećih i/ili potencijalnih rizika kojima je Banka izložena, davanje preporuka nadležnim organizacionim dijelovima Banke za sprovođenje korektivnih mjera radi eliminisanja identifikovanih rizika i izvještavanje o uočenim propustima koji za posljedicu mogu imati preduzimanje mjera prema Banci.

Rukovodilac interne revizije ima obavezu da izvjesti Nadzorni odbor i Odbor za reviziju i to o sljedećem:

- sumarnim rezultatima revizija izvršenih tokom posmatranog perioda;
- ključnim nalazima interne revizije i preduzetim aktivnostima;
- stepenu primjene preporuka;
- svim bitnim izmjenama u dijelu organizacije i poslovanja funkcije interne revizije;
- veza sa aktivnostima nadzornih organa (revizije ili druge tačke koje se tiču regulatora).

2.4. Spoljni revizor banke

Za spoljnog revizora za 2020. godinu Banka je imenovala eksternog revizora - Ernst&Young doo Sarajevo.

3. POLITIKE NAKNADA

3.1. Postupak odlučivanja koji se primjenjuje pri određivanju politike naknada

Nadzorni odbor Banke je u 2020. godini na sjednici odlučivao o Politici naknade zaposlenih u KBBL (29.10.2020.), a Skupština banke dala saglasnost na Politiku naknada zaposlenih u KBBL.

Nadzorni odbor Banke donosi odluke o:

- ukupnom iznosu varijabilnih naknada koje će Banka isplatiti zaposlenima za određenu poslovnu godinu, uzimajući u obzir sve vrste rizika kojima je banka izložena ili bi mogla biti izložena;
- naknadama članovima Uprave Banke, sekretara Banke i rukovodilaca kontrolnih funkcija na pojedinačnom osnovu.
- kategoriji zaposlenih koji imaju pravo na varijabilnu naknadu u određenoj poslovnoj godini, tj. Da li pored zaposlenih kojim je pravo na varijabilni dio naknade/ bonus definisano ugovorom o radu u određenom procentu i isplaćuje se u slučaju kada su ispunjeni svi potrebni uslovi, pravo na varijabilni dio naknade imaju i drugi zaposelni čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na rizični profil Banke ili svi zaposleni u banci ili svi zaposleni u banci stiču pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade u toj poslovnoj godini.
- smanjenju ili ukidanju varijabilnih naknada zaposlenima, uključujući aktiviranje odredbi o malusu ili povratu naknada, ako dođe do narušene uspješnosti ili ostvarivanja gubitka Banke;
- drugim pravima i obavezama u skladu sa propisima i ovom Politikom naknada.

Odluke Nadzornog odbora iz prethodnog stava provodi Uprava Banke.

Uprava Banke definiše i utvrđuje pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade za ostale zaposlene koji to pravo ne utvrđuje Skupština ili Nadzorni odbor Banke.

Nadležni organi banke donose odluke o isplati varijabilnog dijela naknada nakon usvajanja godišnjih finansijskih izvještaja od strane Skupštine Banke. Isplata se vrši nakon usvajanja potrebnih odluka nadležnih organa Banke o visini varijabilnog dijela naknade pod uslovima predviđenim tim odlukama.

Skupština Banke:

- daje saglasnost na Politiku naknada i na odluku o maksimalnom iznosu varijabilnog dijela naknada koje će Banka isplatiti svim zaposlenim Banke za određenu poslovnu godinu,
- donosi odluku o varijabilnom dijelu naknade članovima Uprave Banke
- donosi odluku o naknadama Nadzornog odbora

3.2. Informacije o vezi između plate i uspješnosti, tj. o korelaciji između naknada, uspješnosti i rizika za sve zaposlene

Predsjednik Uprave Banke i članovi Uprave Banke (u daljem tekstu članovi Uprave Banke) osim fiksnog iznosa plate koji je definisan ugovorima o radu zaključenim u skladu sa Zakonom o bankama i Statutom Banke, mogu ostvariti i varijabilni dio naknade (u daljem tekstu bonus), a zavisno od sljedećih kriterijuma:

- ostvarenih rezultata poslovanja Banke;
- ocjene radnog učinka pojedinačno svakog člana Uprave Banke od strane Nadzornog odbora.

Bonus se može isplatiti članu Uprave Banke samo ako mu je po osnovu radnog učinka za poslovnu godinu za koju se isplaćuje dobio ocjenu "A,"B,ili "C".

Član Uprave Banke može da stekne pravo na isplatu Bonusa samo ukoliko Banka ostvari neto dobit planiranu Biznis planom za poslovnu godinu za koju se utvrđuje ovo pravo i ako ostvari strateške ciljeve Banke za tu poslovnu godinu, koji mogu biti kako finansijski tako i nefinansijski. Ocjenu o ostvarivanju strateških ciljeva Banke daje Nadzorni odbor.

Varijabilni dio naknade u smislu ove Politike mogu ostvariti ostali zaposleni koji nisu naprijed navedeni zavisno od sljedećih kriterijuma:

- ostvarenih rezultata poslovanja Banke;
- ostvarenih rezultata poslovanja organizacionog dijela u kojem je određeni zaposleni obavljao poslove u posmatranom periodu;
- ocjene radnog učinka zaposlenog na godišnjem nivou.

Zaposleni može da stekne pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade na godišnjem nivou samo ukoliko Banka ostvari neto dobit planiranu Biznis planom za poslovnu godinu za koju se utvrđuje ovo pravo i ako ostvari strateške ciljeve Banke za tu poslovnu godinu, koji mogu biti kako finansijski tako i nefinansijski. Ocjenu o ostvarivanju strateških ciljeva Banke daje Nadzorni odbor.

Zaposleni može da stekne pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade samo ukoliko organizacioni dio u kojoj je određeni zaposleni obavljao poslove u posmatranom periodu ispuni ciljeve definisane Biznis planom za poslovnu godinu za koju se utvrđuje ovo pravo, o čemu ocjenu daje Uprava Banke.

Zaposleni može da stekne pravo na isplatu varijabilnog dijela naknade samo ako mu je po osnovu radnog učinka utvrđena ocjena "A", "B" ili "C" za učinak u poslovnoj godini za koju se utvrđuje ovo pravo i u skladu sa internim aktima Banke koji definišu postupak ocjene radnog učinka.

3.3. Informacije o odnosu između fiksnog i varijabilnog dijela naknada

Opšti zahtjevi Politike naknada:

Nakon definisanog i utvrđenog prava na isplatu varijabilnog dijela naknade, Banke će naknade strukturisati na sljedeći način:

- ukupna struktura naknada mora na primjerenom odnosu održavati ravnotežu fiksnog i varijabilnog dijela ukupne naknade za sve zaposlene tako da fiksna naknada za svakog zaposlenog koji je uključen u kontrolne funkcije ne smije biti manja od dvije trećine ukupne naknade tog zaposlenog, a kod svih ostalih zaposlenih iznos varijabilnog dijela nesmije prelaziti iznos fiksnog dijela ukupnih naknada;
- Za članove Uprave Banke i sekretara Banke ugovorom o radu se definiše iznos varijabilnog dijela ukupne naknade tako da ne smije prelaziti iznos fiksnog dijela ukupnih naknada;
- Za svakog zaposlenog koji je uključen u kontrolne funkcije fiksni dio u odnosu na varijabilni dio naknade se može odrediti u maksimalnom odnosu 80%: 20%;
- Za ostalo ključno (relevantno) osoblje navedeno u ovoj Politici naknada čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke, osim članova Uprave Banke i sekretara Banke, fiksni dio u odnosu na varijabilni dio naknade se može odrediti u maksimalnom odnosu 80%: 20%;
- Za ostale zaposlene koji nisu uključeni u kontrolne funkcije i koji nisu određeni kao ključno (relevantno) osoblje navedeno u ovoj Politici naknada, odnos između fiksnog i varijabilnog dijela zarade može biti maksimalno 60%: 40%;
- Nadzorni odbor može donijeti odluku o neisplati varijabilnog dijela naknade kao i aktiviranje odredbi o malusu ili povratu naknade u okolnostima kada je zaposleni pokazao očigledne nedostatke u kvalitetu i/ili kvantitetu posla koji obavlja, ponašanju i odnosu prema radnim obavezama i radnoj disciplini, klijentima, neposrednim saradnicima i drugim radnicima u Banci i pod drugim uslovima predviđenim ovom Politikom naknada;
- Nadzorni odbor može donijeti odluku o smanjenju ili ukidanju varijabilnog dijela naknada, ako dođe do značajnog narušavanja uspješnosti ili ostvarivanja gubitka Banke;
- Banka zaposlenom ne može garantovati isplatu određenog iznosa varijabilnih naknada, osim izuzetno novim zaposlenim i samo za prvu godinu njihovog rada.

U slučaju da Nadzorni odbor donese odluku o smanjenju ili ukidanju varijabilnog dijela naknada, o istom je obavezan izvjestiti Skupštinu Banke.

Pri određivanju odnosa fiksnog i varijabilnog dijela Banka uzima u obzir:

- kvalitet mjerenja uspješnosti i s tim povezano prilagođavanje naknada rizicima;
- dužinu perioda odgode i zadržavanja naknada;
- vrstu, obim i složenost poslovnih aktivnosti Banke;
- vrste rizika kojima je Banka izložena;
- kategoriju kojoj određeni zaposleni pripada;
- poziciju zaposlenog u organizacionoj strukturi, te ovlaštenja i odgovornosti povezane sa tom pozicijom i
- druge elemente za koje Banka procijeni da su važni.

3.4. Informacije o kriterijumima uspješnosti na kojima se zasnivanju prava na akcije, opcije ili varijabilni dio naknade

Finansijski instrumenti su:

1. Obične akcije Banke
2. Finansijski instrumenti povezani sa običnim akcijama Banke, koji imaju ugrađenu klauzulu kojom se najveća moguća vrijednost instrumenta ograničava na onu vrijednost koja je važila na dan utvrđivanja naknade;
3. Obične akcije matične banke ili njenog nadređenog društva;
4. Finansijski instrumenti povezani sa običnim akcijama lica iz prethodne alineje, koji imaju ugrađenu klauzulu kojom se najveća vrijednost instrumenata ograničava na onu vrijednost koja je važila na dan utvrđivanja naknade i
5. Ostali finansijski instrumenti za čiju je upotrebu Banka dužna dobiti prethodnu saglasnost Agencije.

- Banka ne može isplatiti dividende ili kamate na finansijski instrument prije nego što mu prenese prava iz tog instrumenta.
- Odlukom o isplati varijabilnog dijela naknade Nadzorni odbor će u slučaju ispunjenja uslova iz ove Politike, odrediti zadržavanje određenog dijela varijabilne naknade kojom se motivacija zaposlenog usklađuje sa dugoročnim interesima

Banke. Prilikom određivanja zadržavanja određenog dijela varijabilne naknade uzeće se u obzir dužina perioda procjene i perioda odgode, uticaj zaposlenog na rizični profil Banke, preciznost prilagođavanja rizicima pri mjerenju uspješnosti i utvrđivanju naknada, vrijeme potrebno da se određeni relevantni rizici materijalizuju i drugi elementi za koje se procijeni da su važni.

- Banka će odgođene naknade isplaćivati po principu pravilnog (ravnomjernog) vremenskog razgraničavanja tako da pojedini odgođeni dio naknada neće isplaćivati češće od jednom godišnje, pri čemu prvi odgođeni dio naknada Banka će isplatiti najmanje godinu dana nakon isteka perioda procjene. Princip pravilnog vremenskog razgraničavanja kod isplate određenih naknada znači da kod naknada koje se odgađaju tokom „n“ godina, počevši od kraja perioda procjene, isplate naknada na kraju svake godine od kraja perioda procjene čine određeni iznos naknade pomnožen sa $(1/n)$.

3.5. Opis, kriterijuma i obrazloženja varijabilnog dijela naknade koji isplaćuje Banka

Naknade su svi oblici direktnih ili indirektnih finansijskih plaćanja i drugi oblici naknada ili pogodnosti na koje zaposleni imaju pravo u obračunskom periodu od jedne godine u skladu sa propisima, Pravilnikom o radu, Zakonom o radu, Odlukom Agencije i ugovorom o radu.

Varijabilna naknada - dio ukupne naknade koji predstavlja osnov za motivaciju svih zaposlenih radi ostvarivanja pojedinačnih ciljeva, ciljeva organizacionog dijela i uspješnosti Banke i zavisi od ocijenjene uspješnosti zaposlenog, te uspješnosti organizacionog dijela i Banke u ostvarenju postavljenih ciljeva, a zasniva se na unaprijed definisanim uslovima.

Visina iznosa naknada zaposlenog zavisi od posla koji obavlja, odnosno od nivoa odgovornosti, značaja tog posla za ostvarenje poslovnih ciljeva Banke, ostvarenih rezultata rada zaposlenog, odnosno poslovanja Banke i iskazuje se na bruto osnovi.

Pregled ukupnih naknada (neto iznosi plate i naknade plata, topli obrok, regres i varijabilne naknade) prema područjima poslovanja Banke:

(u 000 KM)

Neto naknade (plate i naknade plata, topli obrok i regres)	
Organizacioni dijelovi koji obavljaju poslove sa klijentima prodajom proizvoda i usluga u segmentu plasmana, platnog prometa, depozita i filijala	1.666
Organizacioni dijelovi koji nisu direktno uključeni u prodaju proizvoda i usluga	1.141
Uprava Banke Nadzorni odbor, Odbor za reviziju, interna revizija i sekretarijat	846

Pregled naknada po kategorijama zaposlenih (neto iznosi plate i naknade plata, topli obrok regres i varijabilne naknade):

(u 000 KM)

Rukovodioci i zamjenici rukovodioca organizacionih dijelova banke i filijala, sekretar banke	1.050
Viši stručni saradnici i stručni saradnici, rukovodioci agencija	1.897
Uprava banke, Nadzorni odbor i Odbor za reviziju	706

Napomena: prikazane varijabilne naknade se odnose na poslovne godine 2016., 2017., 2018. i 2019. koje su isplaćene u 2020. godini

Informacije o naknadama za Nadzorni odbor, Upravu Banke i zaposlene čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na rizični profil Banke:

(u 000 KM)

Pregled neto naknada zaposlenih čije profesionalne aktivnosti imaju materijalno značajan uticaj na profil rizičnosti Banke	
Nadzorni odbor Banke	24
Uprava Banke	663
Ostali zaposleni čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na profil rizičnosti Banke*	930

*U skladu sa aktom Politika naknada zaposlenih Komercijalne banke ad Banja Luka ostali zaposleni čije profesionalne aktivnosti imaju značajan uticaj na profil rizičnosti Banke su: zaposleni koji su članovi odbora za likvidnost, ALCO odbora, Odbora za reviziju, Kreditnog obora (bez kreditnih odbora filijala), Sekretar banke, Glavni interni revizor, Direktor sektora upravljanja rizicima, Rukovodioc službe usklađenosti poslovanja, Direktori sektora, Direktori filijala i Šefovi službi koje su pod direktnom nadležnošću i odgovornošću Uprave banke.

Ukupan iznos neto fiksne naknade koja je isplaćena za 2020. godinu je 3.343 hiljada KM za 176 zaposlenih (uključujući i članove Nadzornog odbora i Odbora za reviziju).

Banka je u periodu od 01.01 do 31.12.2020. godine isplaćivala varijabilne naknade u skladu sa sledećim Odlukama :

- Skupština akcinara Komercijalne banke ad Banja Luka je na svojoj sjednici održanoj dana 04.02.2020. godine donijela Odluku o :
  - isplati varijabilnog dijela naknade za 2016. godinu u ukupnom neto iznosu od 36.598,99 KM koja se odobrava za isplatu u novcu u skladu sa uslovima isplate koji su definisani odlukom Skupštine akcionara,
  - isplati varijabilnog dijela naknade za 2017. godinu u ukupnom neto iznosu od 95.726,26 KM koja se odobrava za isplatu u novcu u skladu sa uslovima isplate koji su definisani odlukom Skupštine akcionara,
  - isplati varijabilnog dijela naknade za 2018. godinu u ukupnom neto iznosu od 128.372,13 KM koja se odobrava za isplatu u novcu u skladu sa uslovima isplate koji su definisani odlukom Skupštine akcionara.
- Skupština akcionara Komercijalne banke ad Banja Luka je na svojoj sjednici održanoj dana 20.05.2020. je donijela Odluku o isplati varijabilne naknade za 2019 godinu u ukupnom neto iznosu od 129.454,50 KM koja se odobrava za isplatu u novcu u skladu sa uslovima isplate koji su definisani odlukom Skupštine akcionara.

Ukupan iznos neto naknada podjeljen na fiksnu i varijabilnu naknadu sa brojem primalaca iznosi :

Vrsta naknade	u 000 KM	Broj primalaca
Fiksna naknada	3.343	176
Varijabilna naknada	309	5

Banka nije dodjeljivala diskrecione penzione pogodnosti tokom perioda 01.01.-31.12.2020. godine.

Broj zaposlenih čije naknade iznose 100.000,00 KM (neto iznos) ili više u finansijskoj godini:

- U banci nema zaposlenih čije dodjeljene varijabilne neto naknade za jednu poslovnu godinu iznose 100.000 KM ili više odnosno ne uzimajući u obzir zbirne isplate koje su se desile u jednoj godini za dodjeljena prava koja se odnose na više poslovnih godina

4. PODACI I INFORMACIJE KOJI SE ODNOSI NA STRATEGIJU I POLITIKE ZA UPRAVLJANJE RIZICIMA BANKE

4.1. Strategija preuzimanja i upravljanja rizicima

Banka je uspostavila sistem upravljanja rizicima koji omogućava da se upravlja svim rizicima kojima je izložena ili može biti izložena po osnovu svih poslovnih aktivnosti, koji je srazmjeren prirodi, obimu i složenosti poslovanja Banke. Uspostavljeni sistem upravljanja rizicima obezbjeđuje da rizični profil bude u skladu sa utvrđenom sklonošću ka rizicima, odnosno rizičnim profilom Banke, kao i tolerancijom prema rizicima.

Sistem upravljanja rizicima definisan je sljedećim aktima:

- Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima, Strategijom i politikama upravljanja kapitalom, te Planom upravljanja kapitalom;
- Politikama upravljanja rizicima;
- Procedurama upravljanja rizicima;
- Metodologijama za upravljanje rizicima;
- Ostalim aktima.

Prilikom preuzimanja kreditnog rizika, Banka uzima u obzir odnos sa klijentom na srednji i dugi rok, pritom fokusirajući se na klijente sa kojima Banka već ima uspostavljen odnos zasnovan na međusobnom povjerenju i mogućnosti razvoja profitabilnog poslovanja u srednjem roku, te kroz kreditiranje segmenta niskog kreditnog rizika, uz kontinuirani fokus na „unakrsnu prodaju. Prihvatanje rizika bilo koje kreditne obaveze zasniva se na detaljnom poznavanju klijenta i suštinskom razumavanju svrhe transakcije. U okviru kreditne transakcije, prihvatljivost rizika se zasniva na sposobnosti klijenta da izmiri sve obaveze, i to iz novčanih tokova koji će omogućiti namirenje obaveza. Sredstva obezbjeđenja se zahtjevaju isključivo u cilju smanjenja kreditnog rizika u slučaju kada na osnovu procjene postoji određen stepen vjerovatnoće da u određenom momentu pod određenim okolnostima druga ugovorna strana neće biti u mogućnosti da izmiri obaveze, ali ne predstavlja, osim u izuzetnim slučajevima, jedinstveno razlog za preuzimanje rizika.

Banka izbjegavanje kreditnog rizika ostvaruje:

- zabranom odobrenja plasmana izloženosti klijentima sumnjive reputacije, karaktera i integriteta;
- off-shore kompanijama za posao u inostranstvu;
- klijentima čije poslovanje ukazuje na ilegalne radnje sa aspekta aktuelnih propisa;
- klijentima koji odbijaju da Banci dostave finansijsku i ostalu dokumentaciju.

Osnovna načela preuzimanja kreditnog rizika:

- analiza indikatora kreditnog rizika koji dovode do povećanja izloženosti kreditnom riziku;
- mjerenje tekuće izloženosti kreditnom riziku i procjena izloženost po osnovu uvođenja novih proizvoda i aktivnosti;
- uspostavljanje adekvatnog okruženja za kreditni rizik;
- ograničenje koncentracije izloženosti prema vrstama kreditnih proizvoda, granama, regionima i sl.

Osnovna načela upravljanja kreditnim rizikom:

- upravljanje kreditnim rizikom na nivou pojedinačnih plasmana izloženosti i upravljanje kreditnim rizikom na nivou cjelokupnog portfolija Banke;
- održavanje nivoa kreditnog rizika koji minimizira negativan uticaj na finansijski rezultat i kapital;
- rangiranje plasmana izloženosti u skladu sa njihovom rizičnošću;
- poslovanje u skladu sa dobrim praksama za odobravanje izloženosti ;
- obezbjeđenje adekvatnih kontrola za upravljanje kreditnim rizikom.

Banka vrši kvantitativno i/ili kvalitativno mjerenje, odnosno procjenu identifikovanog kreditnog rizika. Proces mjerenja kreditnog rizika zasnovan je na dva paralelna pristupa:

- regulatorni pristup – klasifikacija i vrednovanje bilansnih i vanbilansnih izloženosti u skladu sa Uputstvom ABRS za klasifikaciju i vrednovanje finansijske aktive (od 01.01.2020.g.) i obračun rizikom ponderisanih izloženosti za koji Banka koristi standardizovani pristup;
- interni pristup – mjerenje nivoa rizičnosti pojedinačne izloženosti na osnovu internog sistema rejtinga i procjene obezvrijeđenja bilansne aktive i vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama po osnovu Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja (MSFI 9).

Usklađivanje Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima razmatra se periodično i po potrebi mijenja, a naročito u slučaju značajnijih izmjena poslovne politike i strategije Banke, odnosno promjena u makroekonomskom okruženju u kome Banka posluje. Uprava Banke najmanje jednom godišnje analizira strategije u dijelu upravljanja rizikom eksternalizacije, prilagođava ih promjenama ekonomsko-tržišnih uslova i predlaže Nadzornom odboru njihovo usvajanje.

Banka je kao članica NLB Grupe u postupke harmonizacije u I kvartalu 2021.godine usvojila novu Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i Risk apetit Banke, gdje su definisani dodatni indikatori koje je Banka izabrala za definisanje sklonosti ka preuzimanju rizika.

Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima definisano je :

- pregled i definicije svih rizika kojima je Banka izložena ili može da bude izložena u poslovanju;
- dugoročne ciljeve utvrđene poslovnom politikom i strategijom Banke, kao i osnovne principe preuzimanja i upravljanja rizicima;
- sklonost Banke ka preuzimanju rizika i tolerancija Banke prema riziku (rizični profil Banke);
- osnovna načela procesa interne procjene adekvatnosti kapitala (ICAAP) i interne procjene adekvatnosti likvidnosti (ILAAP) Banke.

Takođe, Strategijom su definisani kriterijumi za utvrđivanje, kao i osnovna načela upravljanja lošom aktivom i najviši prihvatljiv nivo loše aktive za Banku.

Glavni principi Strategije su:

- uzimanje u obzir ključnih pojmova i kriterija sklonosti riziku, sažetih u Risk apetit Banke,
- uključivanje analize rizika u proces donošenja odluka na strateškom i operativnom nivou, kako bi se spriječilo preuzimanje vrlo nestabilnih izloženosti s potencijalno ekstremno štetnim ishodima:
- oprezno uvođenje i analiza novih proizvoda i bitnih promjena postojećih sa svih risk relevantnih aspekata;
- fokusiranje na diverzifikaciju kako bi se izbjegla velika koncentracija na nivou portfolija;
- optimalno korištenje kapitala i njegova raspodjela među segmentima poslovanja / organizacionim jedinicama;
- vođenje odgovarajuće cjenovne politike prilagođene riziku;
- osiguranje cjelokupne usklađenosti s internim politikama/pravilima i važećim propisima;
- adekvatan sistem internih kontrola i
- okvir tri linije odbrane.

Na ovaj način Banka posluje uz umjereno konzervativnu politiku preuzimanja rizika i na taj način osigurava dugoročno optimalno poslovanje sa dobiti uz ispunjavanje svih regulatornih zahtjeva.

Kao rezultat vanrednih okolnosti koje su nastale kao ishod pojave virusnog oboljenja Covid-19, Banka je sačinila smjernice za preuzimanja i upravljanja rizicima Banke sa ciljem ublažavanja negativnih ekonomskih posljedica uzrokovanih pandemijom virusnog oboljenja Covid-19, koje su prilog Strategije preuzimanja i upravljanja rizicima i primjenjuju se tokom trajanja krize.

Najznačajniji principi preuzimanja i upravljanja rizicima su navedeni u Strategiji preuzimanja i upravljanja rizicima Banke i Risk apetitu Banke.

U cilju utvrđivanja materijalno značajnih rizika, Banka sastavlja listu svih rizika kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, a na osnovu koje će vršiti procjenu izloženosti svakom od njih. Banka u procesu interne procjene adekvatnosti kapitala permanentno sagledava moguću izloženost novim rizicima, koja se može javiti usljed promjena u internom i eksternom okruženju. Prilikom analize navedenih rizika sagledani su i spoljni faktori, koji uključuju uticaj poslovnog i makroekonomskog okruženja. Banka je kreirala Katalog rizika koji obuhvata sve rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, sa njihovim ključnim karakteristikama, dok se ažuriranje isto sprovodi najmanje jednom godišnja.

Proces identifikacije rizika se obično izvodi na godišnjem nivou a po potrebi i češće. Ako se bilo kakve značajne promjene jave u Profilu rizika ili strategiji Banke u toku godine, procjena rizika se revidira i razmatra.

Banka je identifikovala i definisala rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, i to

- **Kreditni rizik** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed neizvršavanja obaveza dužnika prema Banci;
- **Rezidualni rizik** - rizik da tehnike ublažavanja kreditnog rizika budu manje efikasne nego što je očekivano, odnosno da njihovo korišćenje nedovoljno utiče na umanjeње svih rizika kojima je Banka izložena;
- **Rizik smanjenja vrijednosti potraživanja** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu smanjenja vrijednosti otkupljenih potraživanja usljed gotovinskih ili negotovinskih obaveza prethodnog povjerioca prema dužniku.
- **Rizik izmirenja i isporuke** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenih transakcija ili usljed neizvršavanja obaveze druge ugovorne strane po transakcijama slobodne isporuke na ugovoreni datum izmirenja/ispоруke.
- **Rizik druge ugovorne strane** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu neizmirenja obaveze druge ugovorne strane u transakciji pre konačnog poravnania novčanih tokova transakcije.
- **Kreditno devizni rizik** - rizik gubitka kojem je dodatno izložena banka koja odobrava plasmane u stranoj valuti ili sa deviznom klauzulom i koji proizlazi iz dužnikove izloženosti deviznom riziku.
- **Enviroentalni rizik** - rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital i reputaciju Banke usljed događaja koji ima ili je vjerovatno da će imati negativan materijalni uticaj na životnu sredinu, zdravlje ili bezbjednost ili zajednicu u cjelini
- **Rizik prekomjerne finansijske poluge** - rizik koji proizlazi iz ranjivosti Banke zbog finansijske poluge ili potencijalne finansijske poluge i koji može dovesti do neželjenih izmjena njenog poslovnog plana, uključujući prisilnu prodaju imovine, što može imati za rezultat gubitke ili prilagođavanje vrijednosti njene preostale imovine.
- **Rizik koncentracije** - rizik koji direktno ili indirektno proizilazi iz izloženosti Banke prema istom ili sličnom faktoru rizika ili vrsti rizika, kao što su izloženosti prema jednom licu ili grupi povezanih lica, privrednim granama, geografskim područjima, vrstama proizvoda i aktivnosti, instrumentima kreditne zaštite, finansijskim instrumentima, robi itd.
- **Tržišni rizik** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog promjene cijena na tržištu, a obuhvata:
- **Devizni rizik** nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed promene deviznog kursa i promjene cijene zlata
- **Robni rizik** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu gubitaka usljed kretanje cijena roba na tržištu.
- **Rizik pozicije** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu gubitaka usljed promjene cijena hartija od vrijednosti ili kod derivatnog finansijskog instrumenta procjene cijene odnosnog (osnovnog) instrumenta
- **Kamatni rizik u knjizi banke** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke po osnovu pozicija iz bankarske knjige usljed nepovoljnih promena kamatnih stopa.
- **Likvidnosni rizik banke** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nesposobnosti banke da ispunjava svoje dospjele obaveze

- **Operativni rizik** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nenamjernih i namjernih propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih unutrašnjih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja.
- **Sajber rizik** - rizik otkrivanja povjerljivih, osjetljivih ili privatnih informacija; rizik od tehnoloških ranjivosti i povreda bezbjednosti koji uključuju hakovanje, phishing, napade na pružanje usluga, kreiranje i distribuciju malvera, neovlašćeni pristup podacima ili brisanje podataka
- **Rizik modela** - rizik neadekvatnog dizajna modela ili rizik da su ulazni podaci i pretpostavke netačni ili nepotpuni i da su subjektivna prilagođavanja / preklapanja unutar modela neadekvatni
- **Pravni rizik** - rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke po osnovu sudskih ili vansudskih postupka u vezi sa poslovanjem banke (radni odnosi, obligacioni odnosi itd)
- **Rizik usklađenosti poslovanja** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propuštanja Banke da svoje poslovanje uskladi sa zakonom, podzakonskim aktima, svojim internim aktima, procedurama o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma, kao i sa pravilima struke, dobrim poslovnim običajima i poslovnom etikom, a posebno obuhvata rizik od sankcija regulatornog tela i od finansijskih gubitaka, kao i reputacioni rizik.
- **Rizik od pranja novca i finansiranja terorizma** - rizik mogućeg nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital ili reputaciju Banke usljed korišćenja banke (neposrednog ili posrednog korišćenja poslovnog odnosa, transakcije, usluge ili proizvoda banke) u svrhu pranja novca i/ili finansiranja terorizma.
- **Rizik eksternalizacije** - zajednički naziv za sve rizike koji nastaju kada Banka ugovorno povjerava drugoj strani (pružiocima usluga) obavljanje aktivnosti koje bi inače sama obavljala
- **Rizik zemlje** - rizik koji se odnosi na zemlju porekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posledica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porekla dužnika.
- **Rizik ulaganja** predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke zbog promjena tržišnih vrijednosti ulaganja Banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica
- **Reputacioni rizik** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed gubitka povjerenja javnosti, odnosno nepovoljnog stava javnosti o poslovanju Banke, nezavisno da li za to postoji osnov ili ne.
- **Strateški rizik** - rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital Banke usljed nepostojanja odgovarajuće poslovne politike i strategije, njihovog neadekvatnog sprovođenja, kao i usljed promjena u okruženju u kojem Banke posluju ili izostanka adekvatnih reakcija Banke na te promene.
- **Poslovni rizik** je negativna neočekivana promjena obima poslovanja i/ili profitnih marži banke koja može dovesti do značajnih gubitaka i na taj način umanjiti tržišnu vrijednost banke. Do poslovnog rizika, prije svega, može doći zbog značajnog pogoršanja tržišnog okruženja i promjena u tržišnoj konkurenciji ili ponašanju potrošača na tržištu.
- **Rizik profitabilnosti (zarade)** - rizik koji nastaje zbog neodgovarajuće strukture i raspodjele zarade ili nemogućnosti banke da obezbijedi odgovarajući, stabilan i održiv nivo profitabilnosti

Za primjenu Strategije odgovorni su nadležni organi Banke i organizacioni dijelovi koji sprovode i učestvuju u sistemu upravljanja rizicima:

- Skupština,
- Nadzorni odbor,
- Uprava banke,
- Odbor za reviziju,
- Odbor za upravljanje aktivom i pasivom,
- Kreditni odbor,
- Sektor upravljanja rizicima,
- Interna revizija,
- Služba praćenja usklađenosti poslovanja i unutrašnje kontrole,

Nadležnosti pojedinih organizacionih dijelova uređene su Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Banci. Skupština Banke, Nadzorni odbor, Uprava Banke, Odbor za reviziju i nadležni odbori imaju nadležnosti utvrđene zakonskim odredbama, propisima ABRS i aktima Banke.

Nadzorni odbor:

- uspostavlja kulturu rizika u Banci;
- usvaja strategiju i politiku za upravljanje rizicima, kao i strategiju za upravljanje kapitalom Banke;
- utvrđuje prijedlog poslovne politike i strategije Banke, plan poslovanja i podnosi ih skupštini Banke na konačno usvajanje;
- usvaja tromjesečne, polugodišnje i godišnje izvještaje Uprave Banke o sprovođenju poslovne politike, profitabilnosti poslovanja Banke, poslovnim aktivnostima i drugim pitanjima iz njegove nadležnosti i obrazlaže skupštini akcionara svoje mišljenje o tim izvještajima;
- donosi akt o uspostavljanju sistema unutrašnjih kontrola i vršu nadzor nad tim sistemom;
- utvrđuje prijedlog poslovne politike i strategije Banke, plan poslovanja i podnosi ih skupštini Banke na konačno usvajanje;

- usvaja tromjesečne, polugodišnje i godišnje izvještaje uprave Banke o sprovođenju poslovne politike, profitabilnosti poslovanja Banke, poslovnim aktivnostima i drugim pitanjima iz njegove nadležnosti i obrazlaže skupštini akcionara svoje mišljenje o tim izvještajima, donosi akt o uspostavljanju sistema unutrašnjih kontrola i vrši nadzor nad tim sistemom;
- usvaja prijedlog finansijskog plana Banke;
- usvaja plan oporavka Banke, kao i njegove izmjene;
- usvaja opšte uslove poslovanja Banke, kao i njihove izmjene i dopune;
- odlučuje o unutrašnjoj organizaciji, odnosno organizacionoj strukturi Banke koja obezbjeđuje podjelu dužnosti, nadležnosti i odgovornosti zaposlenih na način kojim se sprečava sukob interesa i obezbjeđuje transparentan i dokumentovan proces donošenja i sprovođenja odluka;
- uspostavlja jasne i dosljedne linije ovlaštenja i odgovornosti za preuzimanje i upravljanje rizicima, uključujući razgraničenja ovlaštenja i odgovornosti između Nadzornog odbora i drugih imenovanih odbora u Banci, sa jedne strane, i Uprave Banke i drugih zaposlenih uključenih u proces upravljanja rizicima, sa druge strane;
- imenuje lice na višem rukovodnom nivou sa isključivim odgovornostima za upravljanje rizicima u Banci, koje je nezavisno u svom radu i jasno odgovorno za funkciju upravljanja rizicima (rukovodilac funkcije upravljanja rizicima);
- obezbjeđuje aktivno uključivanje rukovodioca funkcije upravljanja rizicima prilikom izrade Strategije i politika za upravljanje rizicima u bankama i prilikom donošenja svih značajnih odluka o upravljanju rizicima;
- obezbjeđuje potrebne nadležnosti, organizacioni status, resurse i direktnu liniju izvještavanja Nadzornog odbora i/ili Odbora za rizike ukoliko je osnovan, uključujući i mogućnost da rukovodilac funkcije upravljanja rizicima u slučajevima specifičnih kretanja u području rizika, postavlja pitanja i upozorava o istom Nadzorni odbor i/ili Odbor za rizike ukoliko je osnovan, ne dovodeći u pitanje nadležnosti Uprave Banke, pri čemu Nadzorni odbor i Odbor za rizike ukoliko je osnovan, određuje vrstu, obim, oblik i učestalost izvještavanja o rizicima, koje će dostavljati nadležne funkcije, organizacione jedinice, odnosno zaposleni u Banci u skladu sa donesenim internim aktima Banke;
- obavlja i druge poslove u skladu sa Zakonom o bankama Republike Srpske, Statutom, i odlukama Skupštine Banke.

Uprava Banke:

- obezbjeđuje zakonitost poslovanja Banke i usklađenost poslovanja sa Zakonom o bankama i drugim zakonima;
- propisima donesenim na osnovu zakona, standardima i pravilima bankarske struke, te najvišim etičkim standardima upravljanja;
- obezbjeđuje sprovođenje usvojenih strategija i politika, te sprovođenje mjera naloženih od ABRS;
- predlaže nadzornom odboru poslovnu politiku, strategiju i finansijski plan Banke, uključujući strategiju i politiku;
- upravljanja rizicima i strategiju upravljanja kapitalom;
- predlaže Nadzornom odboru plan oporavka Banke, kao i njegove izmjene;
- obezbjeđuje da Banka posluje u skladu sa pravilima o upravljanju rizicima, a naročito:
- sprovodi i redovno preispituje strategiju i politike upravljanja rizicima, usvaja procedure za utvrđivanje, mjerenje i procjenu rizika, kao i upravljanje rizicima, uključujući i rizike koji proizlaze iz makroekonomskog okruženja u kojem Banka posluje;
- primjenjuje procedure kontrole i nadzora nad aktivnostima Banke, redovno, a najmanje jednom godišnje ocjenjuje njihov kvalitet i, ako je potrebno poboljšava ih u skladu sa poslovnim politikom Banke i o tome obavještava nadzorni odbor;
- odlučuje o plasmanima i zaduživanju Banke do iznosa koji utvrdi Nadzorni odbor Banke;
- zaključuje, uz prethodnu saglasnost nadzornog odbora, pravni posao koji dovodi do ukupne izloženosti Banke od 10% priznatog kapitala prema jednom licu ili grupi povezanih lica ili do svakog narednog povećanja te izloženosti, te o tome obavještava nadzorni odbor Banke;
- zaključuje, uz prethodnu saglasnost nadzornog odbora, pravni posao sa licem u posebnom odnosu sa Bankom i o tome obavještava nadzorni odbor Banke;
- uspostavlja adekvatnu komunikaciju, razmjenu informacija i saradnju na svim organizacionim nivoima Banke radi provođenja Strategije, politika za upravljanje rizicima, procedura i ostalih internih akata za upravljanje rizikom;
- obezbjeđuje odgovarajući broj zaposlenih sa stručnim znanjima i iskustvom u upravljanju svim rizicima, poslovima vrednovanja imovine Banke, metodologijama za identifikovanje i mjerenje, odnosno procjenu rizika kojima je Banka izložena, te testiranju otpornosti na stres;
- određuje ključne zaposlene koji su uključeni u sistem upravljanja rizicima i zamjenu za te zaposlene;
- periodični pregled, odnosno po potrebi predlaganje izmjena Strategije i politika za upravljanje rizicima, te usvajanje izmjena procedura ostalih internih akata za upravljanje rizicima;
- održava efikasnost unutrašnjih kontrola ugrađenih u sistem upravljanja rizicima, uključujući i obezbjeđenje sigurnosti informacionih sistema;
- uspostavlja odgovarajuće postupke za procjenu uticaja uvođenja novih proizvoda, usluga ili sistema na izloženost Banke riziku;
- adekvatno i blagovremeno preduzima mjere u procesu upravljanja rizicima u skladu sa Strategijom, politikama za upravljanje rizicima, procedurama i ostalim internim aktima za upravljanje rizicima i drugo;
- donosi odluke o uvođenju novih proizvoda, usluga ili sistema i interne akte koji definišu proizvode, usluge ili sisteme Banke u skladu sa propisima, te utvrđuje ovlaštenja i odgovornosti za verifikaciju novih proizvoda, usluga ili sistema;
- odlučuje o svim drugim pitanjima u skladu sa Zakonom o bankama, Statutom i aktima Banke.

Odbor za reviziju:

- analizira i nadzire primjenu i adekvatno sprovođenje usvojenih strategija i politika za upravljanje rizicima i sprovođenje sistema unutrašnjih kontrola;
- izvještava Nadzorni odbor o svojim aktivnostima i utvrđenim nepravilnostima odmah po njihovom saznanju i predlaže način na koji će se otkloniti te nepravilnosti, odnosno unaprijediti politike i procedure za upravljanje rizicima i sprovođenje sistema unutrašnjih kontrola;
- razmatra izvještaje kontrolnih funkcija (interna revizija, upravljanje rizicima, praćenje usklađenosti poslovanja), te daje mišljenje o ovim izvještajima;
- obavještava Nadzorni odbor u slučaju da ocijeni da Banka posluje suprotno propisima, Statutu Banke ili drugom aktu Banke i daje preporuke za otklanjanje takvih nezakonitosti i nepravilnosti, a u slučaju da takve nezakonitosti i nepravilnosti mogu imati teže posljedice na poslovanje Banke može zahtijevati sazivanje vanredne sjednice Skupštine Banke.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom:

- prati izloženost Banke rizicima koji proizilaze iz strukture njenih bilansnih obaveza i potraživanja i vanbilansnih stavki;
- predlaže mjere za upravljanje kamatnim rizikom i rizikom likvidnosti, a obavlja i druge poslove utvrđene aktima Banke.

Kreditni odbor:

- odlučuje o kreditnim zahtjevima u okvirima utvrđenim aktima Banke, analizira izloženost Banke kreditnom, kamatnom i valutnom riziku, analizira kreditni portfolio i sprovodi nalaze interne revizije iz nadležnosti Odbora, a takođe predlaže mjere Upravi Banke, te obavlja i druge poslove u skladu sa aktima Banke i po nalogu Uprave Banke i Nadzornog odbora.

Kontrolne funkcije:

Sektor za upravljanje rizicima odgovoran je za redovno, blagovremeno i tačno izvještavanje Uprave i Nadzornog odbora Banke, te vrši:

- analizu rizika koja uključuje utvrđivanje, mjerenje odnosno procjenjivanje rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju;
- vrši obračun kapitalnih zahtjeva;
- kontinuirano praćenje svih značajnijih rizika kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja;
- sprovođenje testiranja otpornosti na stres;
- kontrolu rizika na način koji će negativne uticaje na poslovanje i bonitet Banke svesti na najmanju moguću mjeru;
- provjeru primjene i efikasnosti metoda i postupaka za upravljanje rizicima kojima je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, uključujući rizike iz makroekonomskog okruženja;
- ispitivanje i ocjenu adekvatnosti i efikasnosti unutrašnjih kontrola u procesu upravljanja rizicima, te ocjenu adekvatnosti metodologije za upravljanje rizicima;
- učestvovanje u izradi i preispitivanju strategija i politika za upravljanje rizicima, metoda i postupaka za upravljanje rizicima, te daje prijedloge i preporuke za efikasno upravljanje rizicima;
- analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti kapitala banke i ICAAP-a, te provjeru strategije kapitala i postupaka za internu procjenu adekvatnosti kapitala;
- analizu, praćenje i izvještavanje o adekvatnosti likvidnosti Banke, te provjeru strategija i postupaka za internu procjenu likvidnosti Banke;
- analizu rizika prisutnih kod novih proizvoda ili novih tržišta i sprovođenje ostalih provjera potrebnih za adekvatnu kontrolu rizika.

Interna revizija – odgovorna je za:

- redovnu kontrolu procesa upravljanja rizicima, ocjenu adekvatnosti i pouzdanosti unutrašnjih kontrola Banke, utvrđivanje slabosti u poslovanju Banke i njenih zaposlenih, obezbjeđivanje da se rizici na odgovarajući način identifikuju i kontrolišu, davanje preporuka za usvajanje i primjenu odgovarajućih korektivnih mjera na osnovu sprovedene kontrole, obavještavanje nadležnih odbora Banke o identifikovanim nedostacima procesa upravljanja rizicima;
- vršenje revizije procesa interne procjene adekvatnosti kapitala o čemu sastavlja Izveštaj koji sadrži opis rezultata njegove izvršene provjere i preispitivanja uz navođenje nalaza i preporuka.

Služba za praćenje usklađenosti poslovalja i unutrašnje kontrole – odgovorna je za:

- praćenje aktivnosti svih pomenutih organizacionih dijelova koji učestvuju u procesu upravljanja rizicima i identifikaciju i procjenu rizika usklađenosti poslovanja Banke i predlaganje Nadzornom odboru mjera za minimiziranje rizika usklađenosti poslovanja;
- provjeru usklađenosti Strategije i politike upravljanja kapitalom sa Zakonom o bankama RS i Odlukom ABRS o postupku interne procjene kapitala u bankama, te internim aktima Banke donesenim u skladu sa navedenom Odlukom.

Poslovne funkcije:

Sektor finansija, računovodstva i izvještavanja odgovoran je za:

- obračun regulatornog i raspoloživog internog kapitala, kao i za obračun internog kapitalnog zahtjeva za strateški rizik;
- izradu Strategije i Plana kapitala;
- izvještavanje o kapitalu i projekcijama kapitala;
- praćenje ostvarenja ciljeva iz poslovne strategije, kao i za procjenu, odnosno mjerenje strateškog rizika i rizika ulaganja.

Sektor administracije nadležni su za:

- poslove realizacije i praćenja kredita, depozita, sredstava obezbjeđenja i hartija od vrijednosti, praćenja aplikacija i analitičkih evidencija, ažuriranje baze koleterala i ažuriranje lične karte komitenta, kontrolu analitičkih evidencija ispravki vrijednosti i rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama, blokada računa dužnika, vođenje dosijea pojedinačne partije, odgovorni su za tačnost i kontrolu dostavljenih podataka.

Sektor informacionih tehnologija nadležni su da:

- obezbijede sveobuhvatnu, pouzdanu, blagovremenu i tačnu obradu podataka, odnosno informacioni osnov za adekvatno utvrđivanje internih kapitalnih zahtjeva za pokriće svih značajnih rizika u poslovanju Banke i izvještavanje ABRS o ICAAP-u, odnosno da omoguće podršku za blagovremeno i kontinuirano upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju, kao i obračunu kapitalnih zahtjeva, omoguće prikupljanje informacija o postojanju rizika, informacija za unaprijeđenje procesa obračuna kapitalnih zahtjeva i internih modela, omoguće izradu izvještaja o izloženosti rizicima Banke;
- vrši sve ostale aktivnosti u cilju implementacije zakonske regulative, metodologije Grupe i internih akata Banke.

Služba sprečavanja pranja novca i finansiranja terorizma:

- nadležna je za praćenje rizika sprečavanja pranja novca i finansiranja terorističkih aktivnosti.

4.2. Politike upravljanja rizicima

Politikom upravljanja rizicima je uređeno:

- sprovođenje strategije prezimanja i upravljanja rizicima po svim vrstama rizika: kreditni, tržišni, kamatni, rizik likvidnosti i operativni rizik i drugo, uključujući i proces upravljanja lošom aktivom, odnosno rizičnim plasmanima;
- način organizovanja procesa upravljanja rizicima Banke i jasno razgraničenje odgovornosti zaposlenih u svim fazama tog procesa, kao i određivanje ključnih zaposlenih u procesu upravljanja rizicima;
- način procjene rizičnog profila Banke i metodologije za identifikovanje i mjerenje, odnosno procjenu rizika;
- načini praćenja i kontrole rizika i uspostavljanje sistema limita, odnosno vrste limita koje Banka koristi i njihova struktura;
- mjere za ublažavanje rizika i pravila za primjenu tih mjera;
- način i metodologija za sprovođenje procesa interne procene adekvatnosti kapitala Banke;
- principi funkcionisanja sistema unutrašnjih kontrola;
- okvir i učestalost stres testiranja, kao i postupanje u slučajevima nepovoljnih rezultata stres testova.

Eksterno izveštavanje Banke sprovodi se shodno zakonskim i podzakonskim propisima Agencije za bankarstvo RS.

4.2.1. Kreditni rizik

Politika upravljanja kreditnim rizikom predstavlja akt kojim se bliže definiše **sistem upravljanja kreditnim rizikom**, uključujući i rezidualni rizik, rizik smanjenja vrijednosti potraživanja, rizik koncentracije, rizik izmirenja i isporuke, rizik druge ugovorne strane, kreditno-kamatni rizik kome je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, kao dio sistema upravljanja rizicima.

Najvažniji procesi sistema upravljanja kreditnim rizikom su:

- proces odobravanja plasmana;
- proces upravljanja instrumentima kreditne zaštite;
- proces monitoringa plasmana u cilju ranog otkrivanja znakova upozorenja;
- proces mjerenja kreditnog rizika u skladu sa zahtjevima regulatora;
- proces monitoringa portfolija i praćenja kreditnog rizika;
- proces prevencije i upravljanja potencijalno rizičnim plasmanima i lošom aktivom;
- proces obračuna minimalnog kapitalnog zahteva za kreditni rizik i interne procene adekvatnosti kapitala.

Cilj upravljanja kreditnim rizikom je minimiziranje negativnih efekata kreditnog rizika na finansijski rezultat i kapital Banke, po osnovu bilansnih i vanbilansnih stavki, kao i na osnovu poslovanja sa drugom ugovornom stranom za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi.

U cilju upravljanja kreditnim rizikom, Banka nastoji da posluje sa klijentima dobre kreditne sposobnosti i pribavlja odgovarajuće instrumente obezbjeđenja plaćanja. Banka ocjenjuje kreditnu sposobnost svakog klijenta u momentu podnošenja zahtjeva i vrši redovan i vanredan monitoring dužnika, plasmana i kolaterala, kako bi bila u mogućnosti da preduzme odgovarajuće aktivnosti u cilju naplate svog potraživanja.

Identifikacija kreditnog rizika podrazumijeva analiziranje svih indikatora, koji dovode do nastanka i povećanja izloženosti kreditnom riziku.

Banka na sveobuhvatan način blagovremeno utvrđuje uzroke tekuće izloženosti kreditnom riziku i procjenjuje uzroke izloženosti kreditnom riziku po osnovu nastalih i projektovanih promjena na tržištu, kao i po osnovu uvođenja novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Proces mjerenja kreditnog rizika zasnovan je na dva pristupa:

- regulatorni pristup – proces obezvrjeđenja plasmana i procjene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama po osnovu Međunarodnog standarda finansijskog izvještavanja 9 i Međunarodnog računovodstvenog standarda 37;
  - interni pristup – mjerenje nivoa rizičnosti pojedinačnog plasmana na osnovu internog sistema rejtinga.
- Mjerenje kreditnog rizika ostvaruje se i preko uspostavljenog sistema limita. Sistem limita obuhvata:
- eksterne limite određene propisima;
  - interne limite koje Banka utvrđuje internim aktima.

U cilju održavanja rizika na prihvatljivom nivou, Banka primjenjuje tehnike ublažavanja kreditnog rizika na nivou pojedinačnog plasmana putem poštovanja limita izloženosti, diversifikacije ulaganja i pribavljanja prihvatljivih instrumenata obezbjeđenja u cilju sekundarne naplate.

Nakon odobrenja plasmana vrši se praćenje plasmana i poslovanja klijenata kroz redovan i vanredni monitoring u cilju pravovremene identifikacije signala upozorenja.

Banka prati kvalitet portfolija na osnovu identifikovanja i analize ranih signala upozorenja kod klijenata. Signali upozorenja se prate na regularnoj vremenskoj osnovi i na osnovu analize istih, klijenti se svrstavaju u kategoriju Standardni, Potencijalno rizični (*Watch list*) i NPL klijenti (klijenti sa problematičnim potraživanjima).

Restrukturirani neproblematični klijenti se svrstavaju u kategoriju potencijalno rizičnih klijenata, dok se restrukturirani problematični svrstavaju u kategoriju klijenata sa problematičnim potraživanjima.

Praćenjem i kontrolom portfolija u cijelini i po pojedinim segmentima, Banka vrši poređenje sa prethodnim periodima, identifikuju trendove kretanja i uzroke promjena nivoa kreditnog rizika. Takođe, prate pokazatelje kvaliteta aktive (kretanje NPL-a, pokrivenost NPL isprawkama vrijednosti...), kao i izloženost prema regulatorno i interno definisanim limitima.

Poseban aspekt praćenja izloženosti kreditnom riziku predstavlja praćenje nivoa loše aktive, odnosno rizičnih plasmana koje obuhvata praćenje:

- na nivou portfolija;
- na individualnoj osnovi za značajne izloženosti;
- sredstava stečenih naplatom u skladu sa internim aktom kojim se uređuje preuzimanje i upravljanje stečenom imovinom i upravljanje nepokretnom imovinom koja je namjenjena prodaji.

Takođe, praćenje loše aktive uključuje i praćenje realizacije mjera i strategija definisanih u cilju upravljanja rizičnim plasmanima i sredstvima stečenim naplatom.

4.2.2. Rizik likvidnosti

Osnovni cilj upravljanja rizikom likvidnosti je održavanje nivoa likvidnih sredstava, kako bi se uredno i na vrijeme izmirivale dospjele obaveze po bilansnim i vanbilansnim poslovima na nivou Banke, odnosno minimiziranje negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital na nivou Banke.

Osnovni principi organizacije sistema upravljanja rizikom likvidnosti:

- Banka je uspostavila poseban i nezavisan organizacioni dio u čijoj je nadležnosti upravljanje rizicima, uključujući i upravljanje rizikom likvidnosti;
- Banka je jasno razgraničila poslovne aktivnosti, linije odlučivanja i odgovornosti koje obavljaju zaposleni u organizacionim dijelovima zaduženim za preuzimanje rizika likvidnosti (Front Office), od upravljanja rizikom likvidnosti (Middle Office) i podrške procesu upravljanja rizikom likvidnosti (Back Office);
- Banka je uspostavila organizacionu strukturu u cilju kontrole rizika na principu "četvoro očiju";
- Banka je uspostavila poseban organizacioni dio u čijoj nadležnosti je nezavisna kontrola sistema za upravljanje rizikom likvidnosti;
- Banka je uspostavila adekvatan informacijski sistem koji podrazumijeva potpunu informisanost lica uključenih u sistem upravljanja rizikom likvidnosti, primjenom odgovarajuće IT podrške i utvrđivanjem učestalosti izvještavanja rukovodstva Banke.

Osnovna načela preuzimanja rizika likvidnosti:

- analiziraju se svi indikatori rizika likvidnosti, koji dovode do povećanja izloženosti riziku likvidnosti;
- mjeri se tekuća izloženost riziku likvidnosti i procjenjuje izloženost po osnovu uvođenja novih proizvoda i aktivnosti;
- sprovođenje stresnog testiranja i korištenje scenarija testiranja otpornosti na ozbiljne stresove koji mogu nastati usljed promjena na tržištu.

Osnovna načela upravljanja rizikom likvidnosti:

- Banka održava nivo rizika likvidnosti na nivou koji joj omogućava da je uvijek spremna da odgovori dospjelim obavezama. U tom cilju održava i minimalan nivo likvidne aktive;
- identifikacija, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrola i izvještavanje se vrši u skladu sa dinamikom propisanom od strane ABRS (regulatorni pristup) i Matične banke (interni pristup) i po potrebi u slučaju nastanka vanrednih uslova u poslovanju i na tržištu, kao i prilikom uvođenja novih proizvoda i aktivnosti;
- održavanje usklađenosti između priliva i odliva sredstava, respektovanjem rasporeda potraživanja i obaveza, kao i uticaja vanbilansa na izloženost riziku likvidnosti;
- utvrđivanje planiranih aktivnosti u slučaju nastanka nepredviđenih događaja (kriza likvidnosti).

Banka identifikaciju rizika likvidnosti sprovodi analiziranjem svih indikatora koji dovode do nastanka i povećanja rizika likvidnosti, kao i praćenje nivoa raspoloživih likvidnih sredstava (rezervi likvidnosti) i razmatranje vrste i visine izvora sredstava, kroz procjenu stabilnosti depozita.

Mjerenje izloženosti riziku likvidnosti obuhvata procjenu tekuće i buduće izloženosti riziku likvidnosti i vrši se primjenom regulatorno i interno definisanih metoda i modela:

Rizik likvidnosti predstavlja rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed nesposobnosti Banke da ispunjava svoje dospjele obaveze i to zbog:

- povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja ili
- otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva zbog poremećaja na tržištu;
- rizik likvidnosti obuhvata rizik likvidnosti izvora finansiranja, koji proizilazi iz mogućnosti da banka neće biti sposobna da izmiri svoje dospjele novčane obaveze zbog povlačenja postojećih izvora finansiranja, odnosno nemogućnosti pribavljanja novih izvora finansiranja i rizik tržišne likvidnosti, koja proizilazi iz mogućnosti da banka neće biti sposobna da izmiri svoje dospjele novčane obaveze zbog otežanog pretvaranja imovine u likvidna sredstva usljed poremećaja na tržištu.

Banka je uspostavila proces praćenja i kontrole rizika likvidnosti, koji podrazumijeva praćenje usklađenosti poslovanja sa definisanim sistemom limita, a u cilju održavanja rizika likvidnosti na nivou prihvaćenom definisanim rizičnim profilom Banke, kao i praćenje i monitoring realizacije mjera. Praćenje i kontrola rizika likvidnosti je uspostavljena i integrisana u sve poslovne aktivnosti Banke i na svim nivoima upravljanja rizikom likvidnosti kao i nezavisna kontrola procjene adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema upravljanja rizikom likvidnosti.

U cilju održavanja rizika likvidnosti na nivou prihvaćenom definisanim rizičnim profilom, Banka primjenjuje tehnike i mjere ublažavanja rizika likvidnosti u uslovima kada izloženost riziku likvidnosti teži gornjoj granici definisanoj rizičnim profilom. Tehnike koje se primjenjuju odnose se na održavanje dovoljnog nivoa rezervi likvidnosti, odnosno utrživih likvidnih sredstava u značajnijim valutama, diversifikaciju izvora finansiranja prema ročnosti i valuti, smanjenje koncentracije izvora finansiranja prema sektorskoj strukturi, a u cilju formiranja stabilne baze izvora sredstava.

Banka ima uspostavljen sistem izvještavanja o riziku likvidnosti, koji obuhvata procjenu i analizu izloženosti riziku likvidnosti, usklađenost sa limitima, rezultate stres test analize i prijedlog mjera.

4.2.3. Kamatni rizik

Cilj upravljanja kamatnim rizikom je očuvanje ekonomske vrijednosti kapitala Banke, uz minimiziranje negativnih efekata promjene kamatnih stopa na finansijski rezultat, za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi.

Banka je uspostavila odgovarajuće organizacije poslova za efikasno sprovođenje procesa i postupaka upravljanja kamatnim rizikom sa jasno definisanim, transparentnim i konzistentnim ovlaštenjima i odgovornostima, kojima se vrši nedvosmislena podjela poslova upravljanja rizicima od poslova izlaganja rizicima i sprečava sukob interesa.

Odbor za upravljanje aktivom i pasivom ima značajnu i primarnu ulogu u procesu upravljanja kamatnim rizikom, u okviru svojih nadležnosti. Takođe, u procesu upravljanja kamatnim rizikom ulogu imaju i ostali odbori matične Banke, čije odluke mogu uticati na izloženost pomenutom riziku.

Osnovna načela upravljanja kamatnim rizikom:

- Banka održava nivo kamatnog rizika na nivou koji joj omogućava da minimizira negativan uticaj promjene kamatnih stopa na tržištu. U tom cilju održava i minimalno zahtjevanu marginu kamatnih stopa;
- identifikacija, mjerenje, ublažavanje, praćenje, kontrola i izvještavanje se vrši na mjesečnom nivou, a po potrebi i češće, u slučaju nastanka vanrednih uslova u poslovanju i na tržištu, kao i prilikom uvođenja novih proizvoda i aktivnosti;
- održavanje usklađenosti između kamatonosnih stavki, respektovanjem ročnosti potraživanja i obaveza, kao i uticaja vanbilansa na izloženost kamatnom riziku;
- utvrđivanje planiranih aktivnosti u slučaju nastanka nepredviđenih događaja.

Identifikacija kamatnog rizika podrazumijeva analiziranje svih indikatora i faktora, koji dovode do nastanka i povećanja izloženosti kamatnom riziku, kao i vrsta kamatnog rizika kojima je Banka izložena.

Mjerenje kamatnog rizika Banke predstavlja kvantitativnu i kvalitativnu procjenu izloženosti kamatnom riziku primjenom statičkog i dinamičkog GAP-a i racio analize, duracije, ekonomske vrijednosti kapitala i stres testiranja.

Ublažavanje kamatnog rizika sprovodi se kontinuirano kroz održavanje rizika na prihvatljivom nivou za definisani profil rizika, kao i utvrđivanjem i primjenom adekvatnih mjera i tehnika. U procesu upravljanja kamatnim rizikom Banka primjenjuje sistem eksternih limita (definisanim lokalnom regulativom Banke) i internih limita (usvojenih od strane nadležnih odbora Banke). Banka pri definisanju limita izloženosti kamatnom riziku uzima u obzir više aspekata kamatnog rizika, ograničavajući negativan efekat na finansijski rezultat i ekonomsku vrijednost kapitala. Na nivou Banke su definisani limiti kamatonosnih pozicija i limit promjene ekonomske vrijednosti kapitala, kojim se limitira negativan uticaj na kapital.

Banka je uspostavila proces praćenja i kontrole kamatnog rizika, koji obuhvata monitoring usklađenosti poslovanja sa definisanim sistemom limita, a u cilju održavanja kamatnog rizika na nivou prihvaćenom definisanim rizičnim profilom Banke, kao i praćenje i monitoring realizacije mjera. Sistem unutrašnje kontrole kamatnog rizika je integrisan u sve poslovne aktivnosti Banke, kao i nezavisna kontrola procjene adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema upravljanja kamatnim rizikom.

Banka je uspostavila proces praćenja i izvještavanja o efektima realizacije primjenjenih mjera i tehnika ublažavanja rizika, koje su usmjerene na održavanje usklađenosti kamatnoosjetljivih pozicija, diversifikaciju izvora finansiranja prema vrsti kamatne stope, ročnosti ili repricing-u i valuti i optimiziranje cijene izvora sredstava.

Sistem izvještavanja o izloženosti kamatnom riziku obuhvata procjenu i analizu izloženosti kamatnom riziku, usklađenost sa limitima, rezultate stres test analize i prijedloge mjera.

4.2.4. Devizni rizik

Cilj upravljanja deviznim rizikom je obezbjeđenje sigurnog poslovanja Banke, kroz minimiziranje negativnih efekata promjene deviznog kursa na finansijski rezultat i kapital Banke, za pozicije koje se vode u bankarskoj knjizi i knjizi trgovanja.

Banka je uspostavila odgovarajuću organizacionu strukturu, poslovne aktivnosti, linije odlučivanja i odgovornosti tako što je jasno razgraničila proces preuzimanja deviznog rizika od procesa njegovog upravljanja i procesa podrške, na nivou Banke.

Proces upravljanja deviznim rizikom, obuhvata redovno i pravovremeno identifikovanje, mjerenje, odnosno procjenjivanje, ublažavanje, praćenje i kontrolu rizika, te izvještavanje o deviznom riziku, kojem je Banka izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju. Proces upravljanja deviznim rizikom obuhvata i rizike koji nastaju zbog uvođenja novih usluga, proizvoda ili sistema, značajnih promjena u postojećim uslugama, proizvodima ili sistemima, nastupa na novim tržištima, i sl.

U procesu upravljanja deviznim rizikom procjenjuje se potencijalni uticaj relevantnih internih i eksternih uticaja i trendova, regulatornih promjena, pokazatelja i podataka na izloženost rizicima i/ili pojedinih kategorija izloženosti, odnosno portfolija, i te procjene uzimaju u obzir prilikom donošenja odluka o preuzimanju rizika, odnosno u upravljanju deviznim rizikom.

Banka kontinuirano identifikuje rizike kojima je izložena ili kojima bi mogla biti izložena u svom poslovanju, te analizira uzroke nastanka izloženosti deviznom riziku.

Sektor upravljanja rizicima u saradnji sa Sektorom za upravljanje sredstvima i likvidnošću vrši identifikaciju deviznog rizika na nivou Banke. Identifikacija se vrši kroz blagovremeno identifikovanje uzroka, koji dovode na nastanka deviznog rizika odnosno utvrđuje se:

- tekuća izloženost deviznom riziku;

- buduća izloženost po osnovu novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Mjerenje deviznog rizika predstavlja kvantitativnu i kvalitativnu procjenu izloženosti deviznom riziku i obuhvata procjenu tekuće i buduće izloženosti deviznom riziku i vrši se primjenom regulatorno i interno definisanih metoda i modela.

Banka sprovodi kontinuirano ublažavanje deviznog rizika kroz održavanje rizika na prihvatljivom nivou za profil rizika, kao i utvrđivanjem i primjenom adekvatnih mjera i tehnika, kao i praćenje i monitoring realizacije mjera. Grupa primjenjuje sistem eksternih (propisanih od regulatora) i internih limita (usvojenih od strane nadležnih odbora Banke), utvrđenih na osnovu pokazatelja deviznog rizika na nivou Banke. Prilikom definisanja limita izloženosti deviznom riziku uzima se u obzir više aspekata deviznog rizika, ograničavajući negativan efekat na finansijski rezultat i kapital Banke.

Održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke, predstavlja ublažavanje deviznog rizika.

Ublažavanje rizika podrazumijeva skup strateških odrednica, metoda, kriterijuma i postupaka za prihvatanje, izbjegavanje, smanjenje ili prenos utvrđenog nivoa rizika.

Ublažavanje deviznog rizika obuhvata definisanje limita izloženosti deviznom riziku i mjere zaštite od deviznog rizika.

Banka definiše mjere za ograničavanje i ublažavanje rizika na način koji će negativne uticaje na poslovanje i bonitet Banke svesti na najmanju moguću mjeru.

Na nivou Banke ustanovljen je sistem praćenja i kontrole limita i realizacije mjera za minimiziranje deviznog rizika.

4.2.5. Operativni rizik

Operativni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke usljed propusta u radu zaposlenih, neodgovarajućih internih procedura i procesa, neadekvatnog upravljanja informacionim i drugim sistemima u Banci, kao i usljed nastupanja nepredvidivih eksternih događaja, uključujući pravni rizik.

Pravni rizik je rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital banke usljed neispunjenja ugovorne obaveze, pokrenutih sudskih postupaka protiv banke, donošenja poslovnih odluka za koje se utvrdi da nisu sprovedive, negativno utiču na poslovanje ili finansijski položaj banke.

U cilju minimiziranja nastanka događaja operativnog rizika Banka uspostavlja odgovarajući okvir koji uključuje: proces identifikovanja događaja operativnog rizika, proces klasifikacije događaja operativnog rizika prema nivou rizičnosti, analizu događaja operativnog rizika, proces praćenja događaja operativnog rizika, monitoring mjera za ublažavanje operativnih rizika i sistem ranog otkrivanja događaja operativnog rizika.

Prilikom preuzimanja operativnog rizika Banka se rukovodi sljedećim načelima:

- poslovanje u skladu sa dobrim praksama za upravljanje operativnim rizikom;
- obezbjeđenje adekvatnih kontrola za upravljanje operativnim rizikom;
- blagovremeno identifikovanje i kontinuirano praćenje događaja operativnog rizika, minimiziranje nastanka događaja operativnog rizika sprovođenjem mjera;
- analiza ključnih indikatora rizika koji dovode do nastanka događaja operativnog rizika;
- mjerenje operativnog rizika primjenom regulatornog pristupa (pokazatelj operativnog rizika) internog pristupa (stres testiranje);
- mjerenje tekuće izloženosti operativnom riziku i procjena izloženosti po osnovu uvođenja novih proizvoda i aktivnosti na sprovođenju mjera u cilju minimiziranja događaja operativnog rizika.

Banka kontinuirano vrši ublažavanje operativnog rizika, što podrazumijeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za profil rizika kroz utvrđivanje mjera za minimiziranje mjera za ublažavanje operativnog rizika koje podrazumijevaju:

- definisanje limita izloženosti;
- definisanje i primjena mjera za ublažavanje operativnih rizika;
- sistem fizičkih kontrola;
- Plan za obezbeđenje kontinuiteta poslovanja i
- Plan oporavka aktivnosti u slučaju katastrofa (DRP).

Praćenje i kontrola operativnog rizika podrazumijeva praćenje usklađenosti poslovanja sa definisanim sistemom limita, a u cilju održavanja operativnog rizika na nivou prihvaćenom definisanim rizičnim profilom Banke, kao i praćenje i monitoring realizacije mjera. Praćenje i kontrola operativnog rizika su uspostavljeni i integrisani u sve poslovne aktivnosti Banke i na svim nivoima upravljanja operativnim rizikom kao i nezavisna kontrola procjene adekvatnosti, pouzdanosti i efikasnosti sistema upravljanja operativnim rizikom.

Grupa je uspostavila proces praćenja i izveštavanja o efektima realizacije primjenjenih mjera i tehnika ublažavanja operativnog rizika, kroz redovno izvještavanje nadležnih odbora i organa, kao i jasnu podjelu odgovornosti, definisanje pravila o učestalosti i izvještavanju o sprovođenju usvojenih mjera za smanjenje operativnog rizika.

Sistem izvještavanja o operativnom riziku obuhvata pravovremeno izvještavanje o događajima operativnog rizika po vrstama događaja i linijama poslovanja, uzrocima i izvorima nastanka događaja, značajnosti događaja, trendu izloženosti, mjerama koje namjeravaju da se preduzmu ili jesu preduzete u cilju ublažavanja i ograničavanja posljedica događaja i aktivnostima koje je Banka povjerila trećim licima.

Banka izračunava kapitalni zahtjev za operativni rizik u skladu sa regulativom koristeći standardizovani pristup.

4.2.6. Environmentalni rizici & DAK

Rizik zaštite životne sredine je rizik nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat, kapital i reputaciju Banke usljed događaja koji ima ili je vjerovatno da će imati negativan materijalni uticaj na životnu sredinu, zdravlje i bezbjednost ili zajednicu u cijelini.

DAK aktivnosti su aktivnosti proizvodnje i trgovine alkohola (osim piva i vina), proizvodnje i trgovine duvana i duvanskih proizvoda i kockarske djelatnosti.

Ocjena nivoa rizika zaštite životne i društvene sredine zavisi od sljedećih faktora: vrste kredita, namjene kredita, iznosa i roka važenja/perioda isteka važenja, sredstava obezbeđenja, kao i industrijskih sektora u kojima posluju klijenti Banke.

U okviru procesa ekološke i društvene provjere, prvi korak je provjera da li se djelatnost, projekat, odnosno aktivnost na koji se zahtjev odnosi nalazi na Zajedničkoj MFI listi isključenja, što znači da se kao takav izuzima iz finansiranja od strane Banke. U

slučaju da je zahtjev za kredit/plasman na toj listi, nadležni organi Banke i organizacioni dijelovi koji sprovode i učestvuju u sistemu upravljanja zaštitom životne i društvene sredine, podnose prijedlog da se zahtjev odbije na osnovu postojećih ekoloških i društvenih problema, a potom podnose Krajnji Izvještaj o uticajima na životno i društveno okruženje nadležnom Kreditnom odboru.

U slučaju da djelatnost, projekat, odnosno aktivnost na koju se odnosi zahtjev za odobravanje plasmana nije na Zajedničkoj MFI listi isključenja, nadležni organi Banke i organizacioni dijelovi koji sprovode i učestvuju u sistemu upravljanja zaštitom životne i društvene sredine, vrše provjeru da li je ta aktivnost na Zajedničkoj MFI listi za saglasnost, što znači da kao takva neće biti finansirana od strane Banke bez prethodne pisane saglasnosti Odjeljenja EBRD-a za životnu sredinu i društvenu zaštitu i provjeru inicijalnog nivoa ekološkog i društvenog rizika uz pomoć Liste kategorizacije ekoloških i društvenih rizika.

4.2.7. Rizik ulaganja

Rizik ulaganja je rizik koji predstavlja mogućnost nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat ili kapital banke zbog promjena tržišnih vrijednosti ulaganja banke u fiksnu imovinu i ulaganja u druga pravna lica.

Osnovni principi organizacije sistema upravljanja rizikom ulaganja:

- Banka je uspostavila poseban i nezavisan organizacioni oblik u čijoj je nadležnosti upravljanje rizicima, uključujući i rizik ulaganja;
- Banka je jasno razgraničila poslovne aktivnosti, linije odlučivanja i odgovornosti koje obavljaju zaposleni u organizacionim dijelovima zaduženim za preuzimanje rizika ulaganja (Front Office), od upravljanja rizikom ulaganja (Middle Office) i podrške procesu upravljanja rizikom ulaganja (Back Office);
- Banka je uspostavila adekvatan informacioni sistem koji podrazumijeva potpunu informisanost lica uključenih u sistem upravljanja rizikom ulaganja, primjenom odgovarajuće IT podrške i utvrđivanjem učestalosti izvještavanja rukovodstva Banke.

Ulaganje u druga pravna lica

Banka, ne može direktno ili indirektno, bez prethodnog pisanog odobrenja Agencije za bankarstvo RS, imati:

- učešće u pravnom licu ili u zavisnom društvu tog pravnog lica koje prelazi iznos od 5% priznatog kapitala Banke, ili
- ukupnu neto vrijednost svih učešća Banke u drugim pravnim licima i zavisnim društvima tih pravnih lica iznad 20% priznatog kapitala Banke;
- učešće Banke u jednom pravnom licu iz finansijskog sektora direktno ili indirektno može biti najviše do 15% njenog priznatog kapitala;
- učešće Banke u licima koje nije lice u finansijskom sektoru ne smije preći 10% njenog priznatog kapitala, odnosno niti 49% kapitala nefinansijskog pravnog lica tog lica;
- ukupno učešće Banke u licima koja nisu lica u finansijskom sektoru može biti najviše do 25% priznatog kapitala Banke, a ukupno učešće Banke u licima u finansijskom sektoru može biti najviše do 50% njenog priznatog kapitala;
- krediti Banke drugim licima u kojima Banka ima investiciona ulaganja smatraju se učešćem na koje se primjenjuju ograničenja u smislu ograničenja Zakona o bankama Republike Srpske koji se odnosi na učešće banke u drugim pravnim licima.

Banka ne vrši ulaganja u druga pravna lica.

Ulaganje u osnovna sredstva

- ukupno ulaganje Banke u njena osnovna sredstva ne smije ne može biti veće od 40% iznosa priznatog kapitala Banke.
- ulaganjima u osnovna sredstva ne smatraju se ulaganja koja je Banka stekla u periodu od tri godine nakon sticanja u zamjenu za svoja potraživanja u postupku finansijskog restrukturiranja, u stečajnom i izvršnom postupku, te primjenom instrumenata obezbjeđenja potraživanja u skladu sa zakonom kojim se uređuje izvršni postupak.

Banka vrši ulaganja u osnovna sredstva pri čemu se ista nalaze u okviru regulatorno definisanih limita.

4.2.8. Rizik zemlje

Rizik zemlje je rizik koji se odnosi na zemlju porijekla lica prema kome je Banka izložena, odnosno rizik mogućnosti nastanka negativnih efekata na finansijski rezultat i kapital Banke zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja od dužnika iz razloga koji su posljedica političkih, ekonomskih ili socijalnih prilika u zemlji porijekla dužnika.

Rizik zemlje obuhvata sljedeće rizike:

- političko-ekonomski rizik, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarivanja gubitka zbog nemogućnosti Banke da naplati potraživanja usljed ograničenja utvrđenih aktima državnih i drugih organa zemlje porijekla dužnika, kao i opštih i sistemskih prilika u toj zemlji;

- rizik transfera, pod kojim se podrazumijeva vjerovatnoća ostvarenja gubitka zbog nemogućnosti naplate potraživanja iskazanih u valuti koja nije zvanična valuta zemlje porijekla dužnika, i to usljed ograničenja plaćanja obaveza prema povjeriocima iz drugih zemalja u određenoj valuti koja su utvrđena aktima državnih i drugih organa zemlje dužnika.

Banka upravlja rizikom zemlje na nivou pojedinačnog plasmana i na nivou portfolia.

Mjerenje i kontrolu izloženosti pojedinačnog plasmana riziku zemlje, Banka vrši određivanjem kategorije internog rejtinga zemlje dužnika, a na osnovu rejtinga dodijeljenog od strane međunarodno priznatih rejting agencija i utvrđivanjem limita izloženosti kao procenat od kapitala Banke u zavisnosti od kategorije internog rejtinga zemlje. Mjerenje i kontrolu izloženosti portfolia riziku zemlje Banka vrši na osnovu grupisanja potraživanja prema stepenu rizika zemalja dužnika.

Nivo izloženosti Banke prema određenoj zemlji je određen limitima u zavisnosti od nivoa rizika kome pripada navedena zemlja.

U cilju adekvatnog upravljanja rizikom zemlje, Banka definiše limite izloženosti pojedinačno po zemljama porijekla dužnika, a u slučaju utvrđene koncentracije izloženosti po pojedinačnim geografskim regionima, utvrđuje ih i na regionalnoj osnovi.

Plasmani Banke koji su odobreni dužnicima sa sjedištem izvan Bosne i Hercegovine, za finansiranje poslovanja u Bosni i Hercegovini, čije se izmirenje finansijskih obaveza prema Banci očekuje iz izvora poslovanja ostvarenog u Bosni i Hercegovini, predstavljaju potraživanja Banke bez izloženosti riziku zemlje porijekla dužnika.

4.3. Postupci utvrđivanja i procjene rizika, program testiranja otpornosti na stres

U cilju utvrđivanja materijalno značajnih rizika, Banka sastavlja listu svih rizika kojima je izložena ili bi mogla biti izložena u svom poslovanju, a na osnovu koje će vršiti procjenu izloženosti svakom od njih. Definisane sve rizike kojima je Banka izložena u svom poslovanju je u skladu sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima. Pri sastavljanju liste rizika, Banka obuhvata:

- kreditni rizik, tržišni i operativni rizik, odnosno rizike za koje računa minimalne kapitalne zahtjeve saglasno regulativi ABRS;
- rizike koji nisu u potpunosti pokriveni minimalnim kapitalnim zahtevima propisanim regulativom ABRS (kreditno-devizni rizik, rezidualni rizik);
- kamatni rizik u bankarskoj knjizi, rizik koncentracije, rizik likvidnosti, rizik zemlje, reputacioni rizik, strateški rizik, sajber rizik i rizik prekomjerne finansijske poluge rizike koji nastaju po osnovu eksternih faktora, a koji uključuju uticaj poslovnog i makroekonomskog okruženja i ostale rizike koji nisu navedeni.

Banka u procesu interne procjene adekvatnosti kapitala permanentno sagledava moguću izloženost novim rizicima, koja se može javiti usljed promjena u internom i eksternom okruženju. Prilikom analize navedenih rizika sagledani su i spoljni faktori, koji uključuju uticaj poslovnog i makroekonomskog okruženja. Banka je kreirala Katalog rizika koji obuhvata sve rizike kojima je izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, sa njihovim ključnim karakteristikama, dok se ažuriranje isto sprovodi najmanje jednom godišnja.

Proces identifikacije rizika se obično izvodi na godišnjem nivou a po potrebi i češće. Ako se bilo kakve značajne promjene jave u Profilu rizika ili strategiji Banke u toku godine, procjena rizika se revidira i razmatra.

Banka kontinuirano sprovodi stres testiranje, minimalno jednom godišnje, a u zavisnosti od kategorije rizika i češće. Cilj sprovođenja stres testiranja je procjena potencijalnih štetnih događaja na finansijsko stanje i kapital Banke. Testiranje otpornosti na stres je sastavni dio procesa upravljanja rizicima a rezultati sprovedenih testiranja se koriste kao osnov za donošenje poslovnih odluka i preduzimanje mjera na odgovarajućim organizacionim nivoima, uključujući i strateške poslovne odluke u vezi sa planiranjem kapitala i likvidnosti Banke.

Sprovođenje stres testiranja se vrši u Sektoru upravljanja rizicima u saradnji sa ostalim organizacionim jedinicama. Ostale OJ učestvuju u procesu stres testiranja na način da Sektoru za upravljanje rizicima dostavljaju podatke (input-e) koji služe kao podloga za sprovođenje stres testiranja. Pored navedenog, za određene stres testove ostale OJ učestvuju u dizajniranju stresnih scenarija kod stres testa rizika likvidnosti Sektor za upravljanje sredstvima i likvidnošću učestvuje u izradi scenarija „poslovni pogled“ – business view).

U okviru procesa interne procjene adekvatnosti kapitala za potrebe stresnog testiranja Banka uključuje projektovane vrijednosti parametara kreditnog rizika planiranih Biznis planom Banke uz uključivanje pretpostavki o stresiranim nivoima makroekonomskih parametara za koje je ustanovljeno postojanje statistički značajne veze sa posmatranim zavisnim promjenljivim razvijenih linearnih regresionih modela.

Kako bi izmjerila izloženost kreditnom riziku Banka vrši podjelu portfolija na segmente pravnih i fizičkih lica, posmatrajući posebno kategorije kvalitetnih i nekvalitetnih izloženosti. U dijelu kvalitetnih izloženosti, Banka projektuje porast ukupne izloženosti koristeći projektovane stopa rasta iz Strategije i Biznis plana, i umanjuje za predviđeni porast nekvalitetnih izloženosti dobijen korišćenjem linearnog regresionog modela. Pored rasta ukupne izloženosti, Banka posmatra i prateći porast ispravki vrijednosti i

rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama kako bi izmjerila njihov uticaj kako na kreditnim rizikom ponderisane izloženostii na obračunati raspoloživi interni kapital.

Stresno testiranje za rezidualni rizik se sprovodi na osnovu pretpostavki smanjenja efikasnosti korištenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika. Najznačajnija sredstva obezbeđenja koja su obuhvaćena stresnim testiranjem su hipoteke, sagledava se pad tržišnih cijena i njihov uticaj na kapitalne zahtjeve.

Za potrebe obračuna kapitalnog zahtjeva za rizik koncentracije u procesu interne procjene adekvatnosti kapitala Banka koristi Herfindahl – Hirshman index, kao mjere koncentracije. Prilikom izračunavanja internih kapitalnih zahtjeva za rizik koncentracije isti se obračunava u skladu sa podzakonskim propisima ABRS :sektorska koncentracija i undividualna koncentracija.

Uprava Banke i Nadzorni odbor, na prijedlog Sektora za upravljanje rizicima, odobravaju, tj. usvajaju definisane scenarije za sprovođenje stres testova. Stres testovi predstavljaju dio redovnog upravljanja rizicima, i kao takvi su uglavnom „ugrađene“ u politike ili metodologije za upravljanje svakim pojedinačnim rizikom, a koje usvaja Uprava Banke ili Nadzorni odbor Banke. Rezultati stres testiranja se prezentuju svim OJ, Upravi Banke, kao i Nadzornom odboru. Većina stres testova se redovno izvještava na sjednicama ALCO odbora, Uprave Banke ili Nadzornog odbora, preko standardizovanih izvještaja (ALCO report, RICO report, Risk report). Na kraju godine, Sektor za upravljanje rizicima sprovodi sveobuhvatno stres testiranje, sa finansijskim podacima na 31.12. O rezultatima se upoznaje Uprava Banke i Nadzorni odbor, koji ih i usvaja i koji se dostavljaju Agenciji.

4.4. Organizaciona struktura Funkcije upravljanja rizicima

Banke je uspostavila nezavisnu Funkciju upravljanja rizicima.

Funkcija upravljanja rizicima Banke svoje aktivnosti obavlja kroz sljedeće organizacione oblike: Sektor upravljanja rizicima i Služba za prevenciju i upravljanje rizičnim plasmanima.

Sektor upravljanja rizicima identifikuje, mjeri, procjenjuje, prati i upravlja rizicima, razvija modele i metodologiju za identifikovanje, mjerenje, procjenu, praćenje i upravljanje rizicima kojima je Banka izložena u svom poslovanju i predlaže mjere za minimiziranje rizika.

Služba za prevenciju i upravljanje rizičnim plasmanima kontinuirano radi na naplati i smanjenju rizičnih plasmana na nivou svake organizacione jedinice, te prilikom preuzimanja rizičnih plasmana za svaki pojedinačan plasman vrši:

- analizu kompletnosti dokumentacije koju sadrži dosije rizičnog plasmana posebno u dijelu dokumentacije vezane za ugovorene i uspostavljene kolaterale;
- analizu kreditne istorije klijenta;
- analizu finansijskih izvještaja dostavljenih za cijeli period trajanja plasmana, kao i privremenih obračuna;
- provjeru preduzetih mjera za naplatu rizičnog plasmana;
- analizu kvaliteta postojećih uspostavljenih sredstava obezbjeđenja;
- analizu pravne valjanosti uspostavljenih sredstava obezbjeđenja (u saradnji sa Službom pravnih i opštih poslova i ljudskih resursa);
- mogućnost naplate Banke realizacijom sredstava obezbjeđenja.

4.5. Opis sistema za mjerenje i izvještavanje rizika

Banka izbjegava potencijalni sukob interesa jasnim razgraničavanjem nadležnosti poslovnih funkcija koje su definisane Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Banke.

Prilikom definisanja nadležnosti poslovnih funkcija uzimaju se u obzir odredbe propisa i obezbjeđuje razdvajanje poslova, te se poštovanjem tih principa nadležnosti poslovnih funkcija ne preklapaju.

Npr, shodno standardima za upravljanje kreditnim rizikom definisanim članom 17. Odluke ABRS o upravljanju rizicima u bankama, Banka je jasno razgraničila da obračun očekivanih kreditnih gubitaka vrši Sektor upravljanja rizicima, a ne poslovni sektor koji ugovara transakcije (Sektor prodaje).

Prilikom definisanja ciljeva članu Uprave Banke nadležnom za poslovnu oblast upravljanja rizicima i poslovnu oblast upravljanja finansijama, računovodstvom i izvještavanjem, u cilju sprečavanja sukoba interesa, a u skladu sa preporukom ABRS, uzeto je u obzir da ciljevi ne budu suprotstavljeni.

Svaka poslovna funkcija svojim internim aktima reguliše linije izvještavanja prema organima Banke, te prema regulatoru. Sektor finansija, računovodstva i izvještavanja vrši eksterno izvještavanje ABRS i drugih regulatornih tijela.

Kontrolne funkcije su adekvatno organizovane u okviru Banke, obzirom da je svaka kontrolna funkcija organizovana kao samostalan organizacioni dio, sa direktnom linijom izvještavanja prema Nadzornom odboru. Poslovi kontrolnih funkcija su

definisani Programima rada svake pojedine kontrolne funkcije i pripadajućim Metodologijama, te Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta Banke (opisi poslova), a u skladu sa nadležnostima propisanim članovima 94, 95. i 96. Zakona o bankama i članovima 7, 8. i 9. Odluke ABRS o sistemu unutrašnjih kontrola, te time isti vrše poslove iz svoje nadležnosti. Kontrolna funkcija Sektora upravljanja rizicima, Interne revizije i Službe za praćenje usklađenosti poslovanja i unutrašnje kontrole je jasno razgraničena aktom o sistematizaciji Banke, a i u operativnom radu.

Banka ima usvojene Kodekse ponašanja (Uputstvo etičkog, poslovnog ponašanja i interne komunikacije zaposlenih u Komercijalnoj Banci AD Banja Luka i Pravila ponašanja i profesionalne etike) kojima su utvrđene opšte profesionalne odredbe i putem kojih su upućeni zaposleni u Banci da svoje ponašanje prilagode radnom okruženju, u skladu sa korporativnim standardima i kulturom, moralnim i profesionalnim normama i vrijednostima koje promovise Banka.

4.6. Politike u vezi sa sistemskim i redovnim provjerama strategija upravljanja rizika, kao i o praćenju efikasnosti zaštite i smanjenja rizika, koji proizilaze iz poslovnog modela banke

Politika Banke je da preispituje Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima i niže akte najmanje jednom godišnje, a ako nastanu značajne promjene u rizičnom profilu Banke i češće.

Praćenje i kontrola rizika se sprovodi kroz kontinuirano praćenje izloženosti po različitim kriterijumima, kao i praćenje i kontrolu limita u okviru uspostavljenog sistema limita, pri čemu se navedeno na odgovarajući način i dokumentuje kroz uspostavljeni sistem redovnog izvještavanja.

Banka uspostavlja sistem redovnog izvještavanja o izloženosti rizicima i profilu rizičnosti, koji omogućuje relevantnim zaposlenim na svim nivoima u Banci pravovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno sigurno i stabilno poslovanje.

4.7. Adekvatnost sistema upravljanja rizicima u odnosu na rizičan profil, poslovnu politiku i strategiju

Rizični profil Banke opredjeljen je prihvatljivim nivoom rizika za Banku i usklađen je sa definisanom sklonošću Banke ka rizicima, kao i sa tolerancijom prema rizicima.

Sklonost Banke ka rizicima predstavlja nivo rizika koji Banka namjerava da preuzme radi ostvarivanja svojih strategija i politika, dok tolerancija prema rizicima predstavlja najviši prihvatljivi nivo rizika za Banku.

U skladu sa rizičnim profilom, Politikama, Procedurama i Metodologijama za pojedine vrste rizike definisani su najviši dozvoljeni nivo izlaganja prema pojedinim vrstama rizika.

Prihvatljiv nivo izloženosti kreditnom riziku Banke u skladu je sa definisanom Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima zavisi od strukture portfolija Banke, na osnovu koje se omogućuje limitiranje negativnih efekata na finansijski rezultat i minimiziranje kapitalnih zahtjeva po vrstama rizika, a u cilju održavanja adekvatnosti kapitala na prihvatljivom nivou.

Sistem upravljanja pojedinim vrstama rizikama kojim je banka izložena, obezbjeđuje da rizični profil Banke bude u skladu sa definisanom sklonošću Banke ka rizicima, kao i tolerancijom prema rizicima.

Banka odobrava plasmane klijentima (pravnim i fizičkim licima) za koje procjenjuje da su kreditno sposobni. Sa druge strane Banka ne ulaže u visokorizične plasmane kao što su ulaganja u visokoprotibilne projekte s visokom rizikom, u investicione fondove visokorizičnog projekta i sl.

Banka održava nivo deviznog rizika na nivou koji joj omogućava da minimizira negativan uticaj promjene međuvalutnih odnosa na tržištu. U tom cilju održava otvorenu poziciju po pojedinim valutama u okviru eksterno i interno definisanih limita Banka uspostavlja sveobuhvatan i efikasan sistem upravljanja kamatnim rizikom u bankarskoj knjizi, koji je srazmjeran vrsti, obimu i složenosti poslova Banke, kao i njenim rizičnim profilom.

Banka vrši interni procjenu adekvatnosti kapitala u skladu sa svojom sklonošću ka rizicima, tolerancijom prema rizicima i rizičnim profilom i na osnovu njega određuje strategiju za održavanje potrebnog nivoa kapitala. Sklonošću Banke ka rizicima smatra se nivo rizika koji Banka namjerava da preuzme radi ostvarivanja svoje strategije i politika, dok tolerancija prema rizicima predstavlja maksimalni nivo rizika, odnosno (očekivanih i neočekivanih gubitaka koji Banka može podnijeti u skladu sa svojim strateškim ciljevima.

Banka procjenjuje materijalnu značajnost rizika korišćenjem kvalitativnih i kvantitativnih kriterijuma. Izloženosti po pojedinačnim vrstama rizika se kumuliraju i dobija se ukupna izloženost Banke svim identifikovanim rizicima, pri čemu Banka ne koristi efekte

diverzifikacije. Definisanim sistemima limita za pojedinačne rizike isključena je mogućnost prekomjernog kumuliranja u smislu koncentracije izloženosti Banke pojedinačnim tipovima rizika.

Banka definiše toleranciju prema rizicima kao najviši nivo koji je spremna da preuzme, a pri tome da njen rizični profil bude u okviru definisane sklonosti prema rizicima.

Prikaz ključnih pokazatelja Banke u vezi sa upravljanjem rizicima i njihove vrijednosti prikazane su u Revizorskom izvještaju za 2020. godinu objavljenom na portalu banke:

(link: <http://www.kombank-bl.com/pdf/revizorski-izvjestaj-kbbl-2020.pdf>)

4.8. Tehnike ublažavanja kreditnog rizika

Sa ciljem minimiziranja kreditnog rizika, internim aktima su definisane nadležnosti organizacionih dijelova koji preuzimaju rizik i koji upravljaju kreditnim rizikom, te nadležnosti Sektora upravljanja rizicima, u smislu davanja nezavisnog stava prilikom odobrenja novih plasmana, reprogramiranja/restruktuiranja plasmana odnosno regulisanja rizičnih plasmana.

Ublažavanje kreditnog rizika podrazumjeva održavanje rizika na prihvatljivom nivou za rizični profil Banke, odnosno održavanje prihvatljivog nivoa kvaliteta kreditnog portfolia Banke.

Osnovne tehnike ublažavanja kreditnog rizika su:

- Limiti izloženosti – rizik koncentracije,
- Diversifikovanje ulaganja,
- Sredstva obezbjeđenja - rezidualni rizik

Limiti izloženosti po osnovu pojedinačnog dužnika zasnivaju se na procjeni kreditne sposobnosti dužnika, a limiti izloženosti na nivou portfolia usmjereni su na ograničenje koncentracije izloženosti u portfoliu. Banka kontinuirano kontroliše kretanje kreditnog rizika u okviru definisanog rizičnog profila.

Rizik koncentracije obuhvata: veliku izloženost (izloženost prema jednom licu ili grupi povezanih lica i licima povezanim sa Bankom), grupe izloženosti sa istim ili sličnim faktorima rizika kao što su privredni sektori, vrste proizvoda, geografska područja i slično, rizik zemlje, instrumente kreditne zaštite. Diversifikovanje ulaganja usmjereno je na ublažavanje kreditnog rizika kroz smanjenje koncentracije portfolia u pojedinim segmentima aktive.

Banka je definisala mjere za ograničavanje i ublažavanje rizika likvidnosti na način koji će negativne uticaje na poslovanje i bonitet svesti na najmanju moguću mjeru. Postupkom ublažavanja rizika likvidnosti utvrđuju se mjere za ublažavanje rizika likvidnosti. Ublažavanje rizika likvidnosti podrazumijeva:

- definisanje i primjenu odgovarajućih mjera zaštite i preventive,
- definisanje limita izloženosti,
- definisanje i primjenu mjera zaštite i preventive i mjera za ublažavanje rizika likvidnosti.

4.9. Opis načina na koji se obezbjeđuje informisanje organa upravljanja banke o rizicima

Banka je uspostavila sistem redovnog izvještavanja o izloženosti rizicima i profilu rizičnosti, koji omogućuje relevantnim zaposlenim na svim nivoima u Banci pravovremene, tačne i dovoljno detaljne informacije koje su potrebne za donošenje poslovnih odluka i efikasno upravljanje rizicima, odnosno sigurno i stabilno poslovanje.

Organi odlučivanja u banci su aktivno uključeni u proces upravljanja rizicima u Banci, a kroz redovne sjednice i materijale su informisani o svim rizicima koji su značajni za poslovanje Banke.

Uprava Banke, Nadzorni odbor, Odbor za reviziju, Kreditni odbor, ALCO odbor i Matična banka informišu se putem izvještaja:

- kontrolne funkcije za upravljanje rizicima i izvještajem o upravljanju rizicima kojima je obuhvaćeno kretanje izloženosti Banke rizicima, ispunjavanju zakonskih i internih limita, praćenje kapitalnih zahtjeva Banke i kapitalno relevantnih rizika;
- o internoj procjeni adekvatnosti kapitala (ICAAP) kojim su obuhvaćeni svi rizici kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju, a koji su identifikovani kao materijalno značajni.

5. KAPITAL I KAPITALNI ZAHITJEVI BANKE

Kvantitativni podaci o kapitalu Banke obuhvataju:

- Iznos osnovnog i dopunskog kapitala;
- Pregled pojedinačnih elemenata kapitala;
- Odbitne stavke od kapitala;
- Iznos ukupnog kapitala.

Ukupna knjigovodstvena vrijednost kapitala Banke na dan 31.12.2020. godine iznosi 62.737 hiljada KM i za 9,2% je manji u odnosu na prethodnu godinu kao rezultat primjene Odluke o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanja očekivanih kreditnih gubitaka propisana od strane Agencije za bankarstvo na osnovu koje je Banka izvršila obračun dodatnih ispravki vrijednosti u iznosu 5.140 hiljada KM i isti knjižila na teret kapitala Banke i isplate varijabilnih naknada iz dobiti za 2016. g, 2017g. i 2018g. .

Skupština akcionara Komercijalne banke ad Banja Luka je 04.02.2020. godine donijela Odluke o isplati varijabilnog dijela naknade (bonusa) iz neraspoređene dobiti za :

- 2016. godinu u bruto iznosu od 61 hiljadu KM
- 2017 godinu u bruto iznosu od 159 hiljada KM,
- 2018 godinu u bruto iznosu od 213 hiljada KM

Skupština akcionara Komercijalne banke ad Banja Luka je 20.05.2020. godine donijela Odluku o raspodjeli dobiti ostvarene u poslovnoj 2019. godini sa izdvajanjem - za pokriće gubitka nastalog po osnovu podzakonskih propisa (Odluka ABRS o upravljanju kreditnim rizikom i utvrđivanju očekivanih kreditnih gubitaka) u iznosu od 5.140. hiljada KM , u obavezne zakonske rezerve u iznosu od -17 hiljada KM i preostali dio u neraspoređenu dobit u iznosu od 321 hilj BAM. hiljada KM.Upravljanje kapitalom predstavlja kontinuiran proces utvrđivanja i održavanja optimalnog nivoa i strukture regulatornog i raspoloživog internog kapitala koji:

- podržava planirani rast plasmana,
- uvažava buduće izvore sredstava i njihovo korišćenje,
- uvažava minimalan iznos kapitala, odnosno uvažava moguće promjene zahtjevanog minimalnog iznosa kapitala u skladu sa zahtjevima regulatora.

Odlukom o izračunavanju kapitala banaka Agencije za bankarstvo Republike Srpske definisane su karakteristike i vrste stavki koje se uključuju prilikom izračunavanja regulatornog kapitala:

- Regulatorni kapital banke predstavlja iznos izvora sredstava koji je banka dužna održavati radi sigurnog i stabilnog poslovanja. Regulatorni kapital predstavlja zbir osnovnog i dopunskog kapitala nakon regulatornog usklađivanja.
- Osnovni kapital banke predstavlja zbir redovnog osnovnog kapitala i dodatnog osnovnog kapitala nakon regulatornog usklađivanja.
- Dopunski kapital banke sastoji se od opštih ispravki vrijednosti koje se odnose na ispravke vrijednosti na izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 u iznosu 100 % ovih ispravki ili 1,25% iznosa izloženosti ponderisanih kreditnim rizikom, u zavisnosti šta je manje.

Osnovni kapital Komercijalne banke ad Banja Luka sastoji se iz iznosa redovnog osnovnog kapitala. Na dan 31.12.2020. godine Banka je imala 2.295 hiljada KM dopunskog kapitala koji se sastoji od ispravki vrijednosti na izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 u iznosu 100% ovih ispravki. Redovni osnovni kapital se sastoji od stavki: ostalog ukupnog rezultata koji čine revalorizacione rezerve po osnovu fer vrijednosti finansijske imovine kroz ostali rezultat i obračuna aktuaru, ostale rezerve koje čine zakonske rezerve, odbitnih stavki redovnog osnovnog kapitala po osnovu regulatornog usklađivanja koje čine iznos nematerijalna ulaganja i odložena poreska sredstava.

Iznos regulatornog kapitala, odnosno priznatog kapitala Banke, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, sa pregledom pojedinačnih elemenata kapitala na dan 31.12.2020. godine.

Iznos regulatornog kapitala, odnosno priznatog kapitala Banke, kao i iznos redovnog osnovnog kapitala, dodatnog osnovnog kapitala i dopunskog kapitala, s pregledom pojedinačnih elemenata kapitala

(u 000 KM)

KAPITAL		
Br.	Stavka	Iznos
1.	REGULATORNI KAPITAL	62.725
1.1	OSNOVNI KAPITAL	60.430
1.1.1	REDOVNI OSNOVNI KAPITAL	60.430
1.1.1.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao redovni osnovni kapital	60.000
1.1.1.2	Zadržana dobit	
1.1.1.3	Ostali ukupni rezultat	472

1.1.1.4	Ostale rezerve	611
1.1.1.5	(-) Ostala nematerijalna imovina	-640
1.1.1.6	(-) Odložena poreska imovina koja zavisi od buduće profitabilnosti i ne proizilazi iz privremenih razlika umanjjenih za povezane poreske obaveze	-
1.1.1.7	(-) Odbici od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuju dodatni osnovni kapital	-
1.1.1.8	(-) Odloženo poresko sredstvo koje se može odbiti i koja zavisi od buduće profitabilnosti i proizilazi iz privremenih razlika	-13
1.1.2.	DODATNI OSNOVNI KAPITAL	-
1.1.2.1	Instrumenti kapitala koji se priznaju kao dodatni osnovni kapital	-
1.1.2.2	(-) Odbici od stavki dopunskog kapitala koji premašuju dopunski kapital	-
1.1.2.3	Odbitak od stavki dodatnog osnovnog kapitala koji premašuje dodatni osnovni kapital (odbija se od redovnog osnovnog kapitala)	-
1.2	DOPUNSKI KAPITAL	2.295
1.2.1	Instrumenti kapitala i subordinisani krediti koji se priznaju kao dopunski kapital	-
1.2.2	Opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom	2.295
1.2.3	Odbitak od stavki dopunskog kapitala koji premašuje dopunski kapital (odbijen u dodatnom osnovnom kapitalu)	-
1.2.4	Elementi ili odbici od dopunskog kapitala – ostalo	-

Opis osnovnih karakteristika finansijskih instrumenata koji se uključuju u obračun regulatornog kapitala:

OSNOVNE KARAKTERISTIKE FINANSIJSKIH INSTRUMENTATA		
Br.	Stavka	
1	Emitent	Komerćijalna banka ad Banja Luka
1.1.	Jedinstvena oznaka	KMCB-R-A
Tretman u skladu sa regulatornim okvirom		
2	Priznat na pojedinačnoj/konsolidovanoj osnovi	Pojedinačna osnova
3	Vrsta instrumenata	Obične akcije
4	Iznos koji se priznaje za potrebe izračunavanja regulatornog kapitala u hiljadama KM sa stanjem na dan posljednjeg izvještaja	60.000 hiljada KM
5	Nominalni iznos instrumenta	1 hiljada KM
5.1.	Emisiona cijena	1 hiljada KM
5.2.	Otkupna cijena	Otkupna cijena, u slučaju sticanja sopstvenih akcija, se utvrđuje posebnom odlukom skupštine akcionara Banke
6	Računovodstvena klasifikacija	Akcionarski kapital
7	Datum izdavanja instrumenta	Inicijalni datum izdavanja 15. 09.2006. godine, II emisija akcija 05.07.2010 g godine
8	Instrument sa datumom dospjeća ili instrument bez datuma dospjeća	Bez datuma dospjeća
8.1.	Inicijalni datum dospjeća	Bez datuma dospjeća
9	Opcija kupovine od strane emitenta	Ne
9.1.	Prvi datum aktiviranja opcije kupovine, uslovni datum aktiviranja opcije kupovine i otkupna vrijednost	-
9.2.	Naknadni datum aktiviranja opcije kupovine (ako je primjenljivo)	-
Kuponi/dividende		
10	Fiksna ili pomjenljiva dividenda/kupon	-
11	Kuponska stopa i povezani indeksi	-

12	Postojanje mehanizma obaveznog otkazivanja dividende	-
13.1.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog prava u vezi sa vremenom isplate dividende/kupona	-
13.2.	Puno diskreciono pravo, djelimično diskreciono pravo ili bez diskrecionog pravo u vezi sa iznosom dividende/kupona	-
14	Mogućnost povećanja prinosa ili drugih podsticaja za otkup	-
15	Nekumulativne ili kumulativne dividende/kuponi	-
16	Konvertibilan ili nekonvertibilan instrument	-
17	Ako je konvertibilan , uslovi pod kojima može doći do konverzije	-
18	Ako je konvertibilan djelimično ili u cjelosti	-
19	Ako se može konvertovati, stopa konverzije	-
20	Ako je konvertibilna, obavezna ili dobrovoljna konverzija	-
21	Ako je konvertibilan, instrumenta u koji se konvertuje	-
22	Ako je konvertibilan, emitent instrumenta u koji se konvertuje	-
23	Mogućnost smanjenja vrijednosti	-
24	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, uslovi pod kojima može doći do smanjenja vrijednosti	-
25	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, djelimično ili u cjelosti	-
26	Ako postoji mogućnost smanjenja vrijednosti, trajno ili privremeno	-
27	Ako je smanjenje vrijednosti privremeno, opis mehanizma povećanja vrijednosti	-
28	Vrsta instrumenta koji će se u slučaju likvidacije ili stečaja isplatiti neposredno prije navedenog instrumenta	-
29	Neusklađene karakteristike konvertovanih instrumenata	-
30	Ako postoje, navesti neusklađene karakteristike	-

Opis svih ograničenja koja se primjenjuju pri izračunavanju regulatornog kapitala u skladu sa Odlukom o izračunavanju kapitala banaka, kao i instrumenata kapitala, regulatornih usklađivanja i prilagođavanja na koja se ova ograničenja odnose:

- opšte ispravke vrijednosti za kreditni rizik u skladu sa standardizovanim pristupom – Banka je na ovoj poziciji u skladu sa Instrukcijom za primjenu pojedinih odredaba Odluke o izračunavanju kapitala Banaka koja je dostavljena od strane Agencije za bankarstvo Republike Srpske, u dopunski kapital uključila opšte ispravke vrijednosti koje se odnose na ispravke vrijednosti na izloženosti raspoređene u nivo kreditnog rizika 1 u iznosu 100 % ovih ispravki.

5.1. Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala

Banka izračunava pokazatelj adekvatnosti kapitala (osnovnog akcijskog, osnovnog i ukupnog kapitala) i kapitalne zahtjeve u skladu sa regulativom Agencije za bankarstvo Republike Srpske koristeći standardizovani pristup i to za rizikom ponderisane izloženosti za:

- Kreditni rizik;
- Tržišni rizik i
- Operativni rizik

U skladu sa regulatornim propisima Banka mora da ispunjava sledeće kapitalne zahtjeve:

- stopu redovnog osnovnog kapitala – regulatorno propisana minimalna vrijednosti 6,75%
- stopu osnovnog kapitala - regulatorno propisana minimalna vrijednosti 9%
- stopu regulatornog kapitala - regulatorno propisana minimalna vrijednosti 12%.

Stopa redovnog osnovog kapitala, osnovog kapitala i regulatornog kapitala na dan 31.12.2020. godine iznosi 21,98%.

Pored navedenih zahtjeva Banka mora da održava zaštitni sloj za očuvanje kapitala koji predstavlja regulatorni kapital u obliku redovnog osnovog kapitala u iznosu od 2,5% iznosa izloženosti riziku, odnosno to je dio redovnog osnovog kapitala iznad propisanog minimuma od 6,75%. Na dan 31.12.2020. godine zaštitni sloj za očuvanje kapitala iznosi 7.134 hiljada KM. Uvažavanjem zahtjeva za održavanjem zaštitnog sloja kapitala Banka uvećava minimalne kapitalne zahtjeve za stope redovnog osnovog kapitala, osnovog kapitala i regulatornog kapitala:

- stopa redovnog osnovog kapitala – regulatorno propisana minimalna vrijednosti 9,25%
- stopa osnovog kapitala - regulatorno propisana minimalna vrijednosti 11,5%
- stopa regulatornog kapitala - regulatorno propisana minimalna vrijednosti 14,5%.

Zahtjevi za ostale zaštitne slojeve:

Pored navedenog zaštitnog sloja regulativom je utvrđen zahtjev za kombinovanim zaštitnim slojem koji predstavlja minimalni kapitalni zahtjev za redovni osnovni kapital uvećan za zaštitni sloj za očuvanje kapitala i uvećan za sledeće zaštitne slojeve u zavisnosti od toga šta je primjenljivo:

- kontraciklični zaštitni sloj specifičan za banku,
- zaštitni sloj za sistemski važnu banku,
- zaštitni sloj za sistemski rizik.

Kapitalni zahtjevi i adekvatnost kapitala ostvarena na 31.12.2020.g.

(u 000 KM)

Adekvatnost kapitala		
Br.	Stavka	Iznos
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	50.074
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	7.346
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama	
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama	
6.	Izloženosti prema institucijama	1.903
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	101.925
8.	Izloženosti prema stanovništvu	38.442
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	43.263
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1.076
11.	Visokorizične izloženosti	
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica	
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom	
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima	
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja	
16.	Ostale izloženosti	12.556
17.	Kapitalni zahtjevi za iznos namirenja/isporuke	
18.	Kapitalni zahtjevi za tržišne rizike	3.102

18.1.	Kapitalni zahtjevi za specifični i opšti rizik pozicije po osnovu dužničkih i vlasničkih instrumenata	
18.2.	Kapitalni zahtjevi za velike izloženosti koje prekoračuju ograničenja definisana Odlukom o velikim izloženostima	
18.3.	Kapitalni zahtjevi za devizni rizik	3.102
18.4.	Kapitalni zahtjevi za robni rizik	
19.	Kapitalni zahtjevi za operativni rizik	25.690
20.	Stopa redovnog osnovnog kapitala	21,18%
21.	Stopa osnovnog kapitala	21,18%
22.	Stopa regulatornog kapitala	22,98%

5.2. Kreditni rizik i tehnike smanjenja kreditnog rizika

U analizi i procjeni kreditnog rizika Banke koriste dva paralelna pristupa: interni i regulatorni.

Interni sistem rejtinga nije samo instrument za oblikovanje pojedinačnih odluka i procenjivanje nivoa rizika pojedinačnog plasmana, već predstavlja osnovu za analizu portfolia, podršku prilikom odobrenja plasmana, kao i u postupku obezvrjeđenja plasmana i procjene rezervisanja za gubitke po vanbilansnim pozicijama u cilju rangiranja nivoa rizičnosti plasmana i iskazivanja realne vrijednosti potraživanja. Interni sistem rejtinga podleže redovnoj reviziji i unapređenju.

U analizi kreditnog rizika, pored internog sistema rejtinga, Banka koristi i načela propisana lokalnom regulativom koja između ostalog zahtjeva raspoređivanje izloženosti u nivoe kreditnog rizika i utvrđivanje očekivanih kreditnih gubitaka koji mogu nastati usljed nemogućnosti i nesposobnosti klijenta da svoje obaveze izmiruje o roku dospjeća prema ugovorom definisanim uslovima.

Izloženosti sa niskim rizikom (nivo kreditnog rizika 1) - su izloženosti kod kojih kreditni rizik nije značajno povećan nakon početnog priznavanja te po kojima dužnik ne kasni sa otplatom u materijalno značajnom iznosu duže od 30 dana kao i izloženosti prema Centralnoj banci BiH, Savjetu ministara BiH, Vladama RS, Federacije BiH i Brčko distrikta, te prema centralnim vladama i bankama za koje postoji kreditna procjena vanjske institucije za procjenu kreditnog rejtinga.

Izloženosti kod kojih se rizik nakon početnog priznavanja značajno povećao (nivo kreditnog rizika 2) - osnovni kriterij za rapoređivanje izloženosti u ovu kategoriju je kašnjenje u otplati obaveza prema banci u materijalno značajnom iznosu od 30 do 90 dana. Pored toga, Banka je definisala ostale indikatore za prelazak izloženosti na watch listu (blokada računa, restrukturiranje izloženosti, promjena internog rejtinga kao i pogoršanje finansijskih pokazatelja dužnika).

Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza (nivo kreditnog rizika 3) - su izloženosti kod kojih dužnik kasni sa otplatom dospjelih obaveza prema banci duže od 90 dana u materijalno značajnom iznosu ili banka smatra izvjesnim da dužnik neće u potpunosti izmiriti svoje obaveze prema banci, ne uzimajući u obzir mogućnost naplate iz kolaterala.

POCI imovina predstavlja izloženost za koju se u trenutku početnog priznavanja utvrdi je njena vrijednost umanjena za kreditne gubitke zbog postojanja značajnog kreditnog rizika.

5.2.1. Obezvrjeđenje plasmana

Banka se štiti od rizika promjene kvaliteta aktive kroz kontinuirano praćenje poslovanja klijenata, identifikovanje promjena koje mogu nastati pogoršanjem stanja dužnika, kašnjenjem u otplati ili promjenama u okruženju, kao i pribavljanjem odgovarajućih sredstava obezbjeđenja.

Obračunati očekivani kreditni gubici predstavljaju vjerovatnoćom ponderisane procjene kreditnih gubitaka (tj. sadašnja vrijednost svih manjkova gotovine) tokom očekivanog roka trajanja finansijskog instrumenta, dok je sam manjak gotovine razlika između tokova gotovine koji pripadaju Banci po ugovoru i tokova gotovine koje Banka očekuje da primi. Banka utvrđuje očekivani kreditni gubitak za stavke finansijske aktive koji se vrednuju po amortizovanom trošku i fer vrijednosti kroz ostali ukupni rezultat.

Kredit je obezvrijeđen kada je njegova knjigovodstvena vrijednost veća od procjenjenog nadoknadivog iznosa, pri čemu se nadoknadivi iznos procjenjuje na osnovu dokumentovanih nastalih događaja u prošlosti, a u isto vrijeme na osnovu procjene očekivanih događaja koji mogu nastati u budućnosti.

Obezvrjeđenje plasmana ima za cilj obezbjeđenje razumnog, opreznog i pravovremenog utvrđivanja gubitaka, zbog obezvrjeđenja kredita, kao i intervencija po osnovu potencijalnih obaveza, kako bi se zaštitio kapital Banke u periodu kada

gubitak bude i definitivno potvrđen (realizovan) zbog nemogućnosti naplate ugovorenih iznosa ili odlivom sredstava za izmirenje potencijalnih obaveza.

Banka obračunava na svaki datum izvještavanja obezvrjeđenje plasmana i rezervisanja u iznosu koji je jednak očekivanim kreditnim gubicima tokom životnog vijeka, ako je kreditni rizik za taj finansijski instrument značajno porastao od početnog priznavanja ili postoji identifikovan objektivni dokaz obezvrjeđenja (finansijska sredstva u nivou 2 i 3), odnosno po iznosu koji je jednak očekivanim dvanaestomjesečnim kreditnim gubicima za sve finansijske instrumente kod kojih kreditni rizik nije značajno porastao od početnog priznavanja (finansijska sredstva u nivou 1).

Glavne komponente ovako formirane ispravke vrijednosti su ispravka vrijednosti koja se odnosi na pojedinačno značajne kreditne izloženosti i grupna ispravka vrijednosti plasmana, koja se formira za grupe srodnih plasmana, kod kojih očekivano obezvrjeđenje, ali nije identifikovano (materijalno manje značajni plasmani), kao i kod plasmana koji su materijalno značajni i bili su predmet pojedinačne procjene, ali kod kojih nije identifikovano obezvrjeđenje na bazi pojedinačne procjene.

Pojedinačno procjenjivanje

Banka procjenjuje ispravku vrijednosti za svaki pojedinačno značajan plasman koji ima status „default-a“ kao i potraživanja po kojima je dužnik banka ili neka druga finansijska institucija, plasmani u hartije od vrijednost koje se nekotiraju na zvaničnom tržištu (berzi) i tom prilikom se uzimaju u obzir finansijska pozicija korisnika kredita, održivost biznis plana, njegova sposobnost da poboljša svoje performanse u slučaju finansijskih teškoća, projektovani prihodi, raspoloživost drugih vrsta finansijske podrške i vrijednost kolaterala koja se može realizovati, kao i vremenska dimenzija očekivanih novčanih tokova. Ukoliko dođe do nekih novih informacija koje prema procjeni bitno mijenjaju kreditnu sposobnost klijenta, vrijednost kolaterala i izvjesnost ispunjenja obaveza klijenta prema Banci, radi se vanredna procjena obezvrjeđenja plasmana.

Prag materijalne značajnosti Banka određuje na osnovu analize vrijednosne strukture portfolia po vrstama klijenata i proizvoda.

Ispravka vrijednosti na pojedinačnoj osnovi se obračunava ukoliko postoje objektivni dokazi obezvrjeđenja koji su rezultat jednog ili više događaja nastalih nakon inicijalnog priznavanja finansijskog sredstva i ukoliko postoji mjerljivo smanjenje budućih tokova gotovine.

Objektivnim dokazima koji ukazuju na potrebu obezvrjeđenja plasmana, smatra se:

kada finansijsko stanje dužnika ukazuje na znatne probleme u njegovom poslovanju;

kada postoje podaci o neizmirenju obaveza, učestalom kašnjenju u otplati ili neispunjavanju drugih ugovornih odredaba;

kada Banka, uslijed finansijskih poteškoća dužnika, bitno promjeni uslove otplate potraživanja u odnosu na one koji su prvobitno ugovoreni;

dužnik ne može da izmiri svoje obaveze u cijelosti bez realizacije sredstva obezbjeđenja;

neprekidna blokada računa preko 60 dana;

kada postoje izvjesne značajne finansijske poteškoće u poslovanju klijenta (bankrotstvo, likvidacija, stečaj ili neka druga vrsta finansijske reorganizacije dužnika) i slično.

Dokazi se mogu dokumentovati i analizom u Watch procesu, informacijom o povećanom stepenu rizika dužnika, izvještajima sa sastanaka koji su održani sa dužnikom, izvještajima o obavljenom monitoringu kolaterala klijenata, izvještajima o prinudnoj naplati i danima blokade, izvještajima o kreditima u docnji i drugim informacijama kojima Banka raspolaže. Pored toga, dokumentaciju potrebnu kao dokaz za obezvrjeđenje plasmana, predstavljaju i dokazi za procjenu očekivanih priliva po plasmanu, koji se prije svega odnose na dokumentaciju o planiranim budućim novčanim tokovima dužnika.

Kada postoje objektivni dokazi, iznos obezvrjeđenja se obračunava kao razlika između bruto knjigovodstvene vrijednosti sredstava i sadašnje vrijednosti procjenjenih budućih tokova gotovine pri čemu Banka uvažava postojanje više scenarija naplate prilikom procjene očekivanih budućih tokova gotovine. Tom prilikom, scenarija koja se mogu uzeti u obzir su scenarija iz poslovanja (restrukturiranje/sporazumi islično), scenarija iz realizacija kolaterala (vansudski/sudski/stečaj i ostalo) i prodaja potraživanja. Vjerovatnoće određenog scenarija Banka procjenjuje na osnovu istorijske realizacije i naplate problematičnih slučajeva, specifičnostima pojedinačnog klijenta kao i predviđanjem budućih mogućih ishoda, pri čemu je zbir svih scenarija 100%.

Grupno procjenjivanje

Obezvrjeđenje se procjenjuje grupno po svim plasmanima kod kojih nije identifikovan objektivni dokaz obezvrjeđenja i koji nisu pojedinačno značajni sa statusom default-a i za plasmane kod kojih obračunom na pojedinačnoj osnovi nije utvrđen iznos obezvrjeđenja, kao i po osnovu provizija i drugih potraživanja koja nemaju elemente za svođenje na sadašnju vrijednost ispravke.. Metodologija za obezvrjeđenje je značajno promjenjena i umjesto pristupa realizovanog gubitka u skladu sa MRS 39, primjenjuje se princip budućeg očekivanog gubitka, u skladu sa MSFI 9, kroz uključivanje uticaja očekivanog kretanja makroekonomskih varijabli na buduće kretanje verovatnoće gubitka na bazi statistički dokazanih međuzavisnosti.

Obračun obezvrjeđenja na grupnoj osnovi bazira se na očekivanom kreditnom gubitku u skladu sa vjerovatnoćom neizmirenja obaveza u narednih 12 mjeseci (potraživanja u nivou 1), osim u slučaju kada postoji značajno pogoršanje kreditnog rizika u odnosu na trenutak inicijalnog priznavanja, kada se procjena kreditnih gubitaka vrši na bazi vjerovatnoće neizmirenja obaveza za period životnog vijeka instrumenta (potraživanja u nivou 2).

Cijeneći specifičnosti u poslovanju sa klijentima, posebno se utvrđuju migracije za privredne klijente, mikrobiznis, stanovništvo po vrstama proizvoda, finansijske institucije i izloženosti prema državama. Obezvrjeđenje kredita umanjuje vrednost kredita i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspjeha.

Obračun rezervisanja za gubitke po vanbilansnim stavkama

Utvrđivanje vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama (potencijalnim obavezama) vrši po principu budućeg očekivanog gubitka. Utvrđivanje vjerovatnog gubitka Banka vrši i za neiskorišćene preuzete obaveze, za koje nije ugovorila bezuslovno i bez prethodne najave, mogućnost otkaza ugovorene obaveze.

Kod procjene vjerovatnog gubitka po vanbilansnim stavkama, Banka umanjuje izloženost za faktor konverzije (*credit conversation factor* - CCF). Banka koristi najbolju aproksimaciju CCF, a to su faktori konverzije definisani Odlukom o izračunavanju kapitala Agencije za bankarstvo Republike Srpske

Procena rezervisanja na grupnoj osnovi vrši se na osnovu migracija kategorija rizičnosti uz uvažavanje svih elemenata internog sistema rejtinga, na isti način kao u postupku opisanom u okviru bilansnih pozicija.

Rezervisanje se evidentira u okviru obaveza u bilansu stanja i priznaje se kao rashod u okviru bilansa uspeha perioda u kome je vjerovatnoća nastala.

Pregled izloženosti kreditnom riziku po klasama aktive

Ukupna neto izloženost kreditnom riziku, izračunata kao bruto izloženost umanjenja za ispravke vrijednosti na bilansnu aktivu i rezervisanja na vanbilansnu aktivu, obračunata u skladu sa MSFI 9, te prosječna neto izloženost tokom perioda, izračunata kao aritmetički prosjek kvartalnih neto izloženosti tokom 2020. godine prikazani su u tabeli ispod:

(u 000 KM)

Ukupna i prosječna neto vrijednost izloženosti			
Br.	Kategorija izloženosti	Neto vrijednost izloženosti na kraju perioda	Prosječne neto izloženosti tokom perioda
1.	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	74.410	65.873
2.	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	106.526	111.962
3.	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	24.165	25.566
4.	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama		
5.	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama		
6.	Izloženosti prema institucijama	9.513	12.143
7.	Izloženosti prema privrednim društvima	145.244	145.583
8.	Izloženosti prema stanovništvu	55.203	53.448
9.	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	70.797	67.110
10.	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1.026	1.093
11.	Visokorizične izloženosti		
12.	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica		
13.	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom		
14.	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima		
15.	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja		
16.	Ostale izloženosti	20.062	20.597

2) Geografska raspodjela neto vrijednosti izloženosti prema materijalno značajnim oblastima po klasama izloženosti

* Banka je internom metodologijom definisala da se za geografsku podjelu izloženosti prema materijalno značajnim oblastima objavljuju podaci gdje se pod materijalno značajnim oblastima podrazumijevaju pojedinačne države prema kojima Banka ima iznos bruto izloženosti koja je veća od 2% regulatornog kapitala i preostalom roku dospjeća, po klasama izloženosti
 (u 000 KM)

Br.	Vrsta izloženosti	BIH	Srbija	Crna Gora	Austrija	Ostale zemlje	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	74.410					74.410
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	106.526					106.526
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	24.165					24.165
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama						
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama						
6	Izloženosti prema institucijama	111	3.697		1.788	3.917	9.513
7	Izloženosti prema privrednim društvima	142.169		2.783		292	145.244
8	Izloženosti prema stanovništvu	54.656	108	10		429	55.203
9	Izloženosti obezbijedene nekretninama	70.731				66	70.797
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	1.026					1.026
11	Visokorizične izloženosti						
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica						
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom						
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima						
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja						
16	Ostale izloženosti	20.062					20.062
	Ukupno	493.856	3.805	2.793	1.788	4.704	506.946

3) Podjela izloženosti prema vrsti djelatnosti i prema kategorijama izloženosti

(u 000 KM)

Izloženost prema vrstama djelatnosti (neto vrijednost izloženosti)																								
Br.	Izloženosti	Pojloprivreda, šumarstvo i ribolov	Vađenje ruda i kamena	Prerađivačka industrija	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	Gradivinarstvo	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motočikala	Saobratnjai skladištenje	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo	Informacije i komunikacije	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja	Poslovanje nekretninama	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje	Obrazovanje	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada	Umjetnost, zabava i rekreacija	Ostale uslužne djelatnosti	Djelatnosti domaćinstava kao posjedica; Djelatnosti domaćinstva koja proizvode različitu robu i obavljaju različite usluge za	Djelatnosti eksteritorijalnih organaizacija i organa	Ostalo neraspoređeno - fizička lica	Ukupno
1	Izloženost prema centralnim vladama ili centralnim bankama											74.410												74.410
2	Izloženost prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima															106.526								106.526
3	Izloženost prema subjektima javnog sektora															11.315		12.850						24.165
4	Izloženost prema multilateralnim razvojnim bankama																							
5	Izloženost prema međunarodnim organizacijama																							
6	Izloženost prema institucijama											9.513												9.513
7	Izloženost prema privrednim društvima	668		20.412	23.399	2.457	9.387	34.490	5.206	4.465	13.906	17.467		6.602		1.021		4.859	604	299				145.244
	od čega: mala i srednja preduzeća	668		17.807	2.679	2.457	7.596	18.452	5.206	4.465	7.370	3.708		4.692				185	597	299				76.183
8	Izloženost prema stanovništvu	220	132	2.752		29	1.576	4.518	1.259	464	153	37	156	1.372	631		5	245	109	268			41.277	55.203
	od čega: mala i srednja preduzeća	213	132	2.143		29	1.527	4.078	1.004	166	153	37	139	1.372	535		5	245	76	247				12.101
9	Izloženost obezbjeđena nekretninama	356	3.193	14.256		34	4.287	11.581	1.760	1.097	1.681	1.593		2.940	370			196	208	238			27.006	70.797
	od čega: mala i srednja preduzeća	106		13.890		34	4.132	8.645	1.760	517	1.681			565	370			196	208	238				32.343
10	Izloženost u statusu neizmirenja obaveza			53		59		751															164	1.026
	od čega: mala i srednja preduzeća			53		59		751																862
11	Visokorizične izloženosti																							
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica																							
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom																							
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima																							
15	Izloženost na osnovu vlasničkih ulaganja																							
16	Ostale izloženosti											20.062												20.062

4) Ročna raspodjela neto izloženosti po klasama izloženosti
(u 000 KM)

Br.	Kategorija izloženosti	<=1 godina	>1<=5 godina	> 5 godina	Nije navedeno dospjeće	Ukupno
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama				74.410	74.410
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	349	48.555	57.622		106.526
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	3.014	4.947	16.204		24.165
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama					
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama					
6	Izloženosti prema institucijama				9.513	9.513
7	Izloženosti prema privrednim društvima	57.028	60.632	27.584		145.244
8	Izloženosti prema stanovništvu	8.543	16.353	30.277	30	55.203
9	Izloženosti obezbijedene nekretninama	6.044	20.337	44.416		70.797
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	807	58	161		1.026
11	Visokorizične izloženosti					
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica					
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom					
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima					
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja					
16	Ostale izloženosti				20.062	20.062
	Ukupno	75.785	150.882	176.264	104.015	506.946

5) Izloženosti kod kojih je izvršena ispravka vrednosti bilansnih pozicija i rezervisanje za gubitke po vanbilansnim stavkama, po klasama izloženosti i sektorima na dan 31.12.2020godine
(u 000 KM)

Izloženosti prema značajnoj grani privrede								
Br.	Grane privrede	Izloženosti kod kojih su izvršene ispravke vrijednosti, odnosno umanjenje vrijednosti (izloženosti u statusu neizmirenja obaveza)	Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Iznos dospjelih nenaplaćenih potraživanja	Ispravke vrijednosti za dospjela nenaplaćena potraživanja	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Ukupan iznos obračunatih regulatnih rezervi
1	Poljoprivreda, šumarstvo i ribolov			11	1	1.295	50	
2	Vađenje ruda i kamena			21	1	3.353	29	
3	Prerađivačka industrija	384	331	509	240	38.152	731	
4	Proizvodnja i snabdijevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizacija			29	1	23.680	280	
5	Snabdijevanje vodom; kanalizacija, upravljanje otpadom i djelatnosti sanacije (remedijacije) životne sredine	293	234	296	234	2.575	54	
6	Građevinarstvo			30	1	15.442	192	
7	Trgovina na veliko i na malo; popravka motornih vozila i motocikala	4.907	4.155	5.054	4.137	51.154	565	
8	Saobraćaj i skladištenje	124	331	190	109	8.312	87	

9	Djelatnosti pružanja smještaja, pripreme i posluživanja hrane; hotelijerstvo i ugostiteljstvo			10	1	6.107	81	
10	Informacije i komunikacije			25		15.861	121	
11	Finansijske djelatnosti i djelatnosti osiguranja			142	1	123.478	397	
12	Poslovanje nekretninama			1		163	8	
13	Stručne, naučne i tehničke djelatnosti			32	1	11.227	313	
14	Administrativne i pomoćne uslužne djelatnosti			4		1.023	21	
15	Javna uprava i odbrana; obavezno socijalno osiguranje			93	1	119.294	431	
16	Obrazovanje					5		
17	Djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalnog rada			245	12	18.367	216	
18	Umjetnost, zabava i rekreacija	11	11	6	4	931	10	
19	Ostale uslužne djelatnosti			35	2	815	10	
20	Ostalo neraspoređeno- fizička lica	1.015	851	735	315	68.911	628	
	Ukupno	6.734	5.707	7.469	5.060	510.145	4.226	

6) Promjene ispravke vrijednosti tokom izvještajnog perioda

(u 000 KM)

		Ispravke vrijednosti za izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Ispravke vrijednosti za izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza
1	Početno stanje (01.01.2020.g.)	5.318	3.598
2	Nove ispravke vrijednosti tokom perioda	1.061	1.469
3	Iznos ukinutih ispravki vrijednosti	-679	-1.525
4	Završno stanje (31.12.2020.g.)	5.700	3.542

7) Iznosi izloženosti prije i poslije korišćenja kreditne zaštite

(u 000 KM)

Izloženosti prije i poslije korišćenja kredite zaštite					
Br.	Kategorija izloženosti	Vrijednost neto izloženosti prije korišćenja kreditne zaštite		Vrijednost neto izloženosti poslije korišćenja kreditne zaštite	
		Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti koje nisu u statusu neizmirenja obaveza	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza
1	Izloženosti prema centralnim vladama ili centralnim bankama	74.410		74.410	
2	Izloženosti prema regionalnim vladama ili lokalnim vlastima	106.526		142.546	
3	Izloženosti prema subjektima javnog sektora	24.165		7.516	
4	Izloženosti prema multilateralnim razvojnim bankama				
5	Izloženosti prema međunarodnim organizacijama				
6	Izloženosti prema institucijama	9.513		9.513	
7	Izloženosti prema privrednim društvima	145.244		122.684	
8	Izloženosti prema stanovništvu	55.203		53.911	

9	Izloženosti obezbjeđene nekretninama	70.797		70.797	
10	Izloženosti u statusu neizmirenja obaveza		1.026		1.026
11	Visokorizične izloženosti				
12	Izloženosti u obliku pokrivenih obveznica				
13	Izloženosti prema institucijama i privrednim društvima sa kratkoročnom kreditnom procjenom				
14	Izloženosti u obliku udjela ili akcija u investicionim fondovima				
15	Izloženosti na osnovu vlasničkih ulaganja				
16	Ostale izloženosti	20.062		24.544	

5.2.2. Finansijska poluga

Stopa finansijske poluge prema izračunu Banke sa stanjem na dan 31.12.2020. godine iznosi 12,60% i ista je znatno iznad propisanih minimalnih zahtjeva.

Minimalna stopa finansijske poluge koje su banke dužne održavati iznosi 6%.

Pregled stavki uključenih prilikom izračunavanja mjere ukupne izloženosti banke koja predstavlja nazivnik prilikom izračunavanja stope finansijske poluge:

Vrijednosti izloženosti	Iznos 31.12.2020.
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 10 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 1. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 20 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	2.692
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 50 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	16.526
Stavke vanbilansa sa faktorom konverzije od 100 % u skladu s članom 37. stav 8. tačka 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	
Ostala imovina	461.085
(-) Iznos odbitnih stavki aktive – osnovni kapital – skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	-653
Izloženosti stope finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 4. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	479.650
Kapital	
Osnovni kapital – u skladu sa članom 37. stav 3. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	60.430
Stopa finansijske poluge	
Stopa finansijske poluge – u skladu sa članom 37. stav 2. Odluke o izračunavanju kapitala banaka	12,60%

Mjera ukupne izloženosti predstavlja zbir bilansnih izloženosti umanjene za ispravku vrijednosti i vanbilansnih izloženosti umanjene za rezerve izračunate po međunarodnim računovodstvenim standardima uz primjenu odgovarajućih faktora konverzije, a sve umanjeno za iznos odbitnih stavki aktive (pozicija ostala nematerijalna imovina i odložena poreska sredstva/imovina prikazana u izračunu osnovnog kapitala).

U odnosu na stanje sa 31.12.2019. godine stopa finansijske poluge je veća za 1,36 procentnih poena.

Najznačajnija promjene u elementima za izračun stope finansijske poluge u odnosu na prethodnu godinu su bile u smanjenu ostale imovine za 28,09 miliona KM i porastu iznosa osnovnog kapitala za 3,38 mil. KM.

Banka upravlja rizikom prekomjerne finansijske poluge kroz uspostavljene procese upravljanja osnovnim kapitalom i izloženosti Banke, pri čemu navedeni procesi podrazumijevaju adekvatne sisteme praćenja, mjerenja, planiranja i kontrole relevantnih pozicija te korištenja raspoloživih alata i metoda upravljanja kapitalom i optimiziranja izloženosti.

6. LIKVIDNOSNI ZAHTJEVI

U procesu upravljanja rizikom likvidnosti osnovne nadležnosti i odgovornosti organizacionih dijelova Banke su podijeljene na: organizacioni dijelovi koji preuzimaju rizik (Sektor upravljanja sredstvima i likvidnošću, Sektor prodaje Sektor platnog prometa u zemlji i inostranstvu i Filijale Banke); organizacioni dijelovi koji upravljaju rizikom (Sektor upravljanja rizicima); organizacioni dijelovi za praćenje i kontrolu (Sektor upravljanja rizicima, Interna revizija, Kontrola usklađenosti poslovanja); organizacioni dijelovi podrške (Sektor finansija, računovodstva i izvještavanja, Sektor administracije plasmana i depozita – Back Office, Sektor informacionih tehnologija, Služba pravnih i opštih poslova i ljudskih resursa).

Nadležni organi Banke za donošenje odluka i nadzor nad procesom upravljanja rizikom likvidnosti:

Nadzorni odbor;
Odbor za reviziju;
Uprava banke;
ALCO odbor;
Odbor za likvidnost;
Kreditni odbor.

Izveštavanje o procesu upravljanja rizikom likvidnosti vrši se interno i eksterno.

Sektor finansija, računovodstva i izvještavanja vrši nadzorno izvještavanje o riziku likvidnosti ABRS, na propisanim obrascima od strane ABRS i u vremenskim periodima određenim obrascima, odnosno dostavlja:

izvještaj o dnevnoj likvidnosti;
dekadni izvještaj o poziciji likvidnosti;
izvještaj o ročnoj usklađenost finansijske aktive i pasive.

Sektor upravljanja rizicima kontinuirano prati i kontroliše rizik likvidnosti i izračunava LCR za potrebe izvještavanja Agencije za bankarstvo RS na mjesečnoj osnovi.

Praćenje rizika likvidnosti Sektor finansija, računovodstva i izvještavanja vrši na unutardnevnoj, dnevnoj, sedmičnoj, desetodnevnoj, mjesečnoj, kvartalnoj, polugodišnjoj i godišnjoj osnovi prema regulatornim zahtjevima, dok izvještavanje vrši u skladu sa zvanično objavljenim izvještajnim obrascima ABRS.

Izvještaj o rezultatima provedenih testiranja otpornosti na stres, te plan mjera koje će Nadzorni odbor i Uprava Banke preduzeti za ublažavanje potencijalnih negativnih efekata Banka dostavlja Agenciji za bankarstvo RS u štampanom i elektronskom obliku, najkasnije do 31.03. tekuće godine za prethodnu godinu.

Najmanje jednom godišnje Banka vrši testiranje Plana za nepredviđene slučajeve poremećaja likvidnosti (LCP) i ukoliko je eventualno došlo do nastanka nepredviđenih slučajeva priprema posebne izvještaje kojima obavještava Agenciju, CB BiH i druge nadležne institucije o uzrocima nastanka nepredviđenih slučajeva i planiranim aktivnostima za njihovo otklanjanje.

Banka interno izvještava Matičnu banku na mjesečnom, polugodišnjem i godišnjem nivou i dostavlja: dnevni pokazatelj likvidnosti, mjesečni pokazatelj likvidnosti, pokazatelj pokrića likvidnosti aktivom, izvještaj o upravljanju rizikom likvidnosti, izvještaj o testiranju LCP, izvještaj o CORE depozitima, izvještaj o uticaju vanbilansa, izvještaj o upravljanju rizicima.

Banka koristi sljedeće tehnike za merenje rizika likvidnosti: GAP analiza, Racio analiza, praćenje pokazatelja likvidnosti, sprovođenje stres testova.

Banka je definisala interne standarde za upravljanje rizikom likvidnosti, koji se odnose na definisani interni limit pokazatelja likvidnosti, pokazatelja pokrića likvidnom aktivom, limite gepova likvidnosti po ročnosti, identifikaciju i kvantifikovanje ranih signala krize likvidnosti.

U cilju upravljanja rizikom likvidnosti uspostavljen je sistem eksternih (propisanih od lokalnog regulatora) i internih limita (usvojenih od strane nadležnih odbora Banke). Regulatorno definisani limiti likvidnosti se poštuju i održavaju nivo likvidnosti iznad definisanih minimalnih vrijednosti, usklađujući svoje poslovanje sa limitima definisanim na nivou Banke. U cilju upravljanja rizikom likvidnosti uspostavljen je sistem praćenja limita. Limiti koje Banka poštuje odnose se na održavanje pokazatelja likvidnosti i užeg pokazatelja likvidnosti u periodu od 1 dana, 3 dana i prosjeka za mjesec dana i pokazatelja pokrića likvidnom aktivom koji održava na nivou koji nije niži od 100%. Prilikom definisanja limita izloženosti riziku likvidnosti sagledava se više aspekata rizika likvidnosti, uzimajući u obzir ograničavajući negativan efekat na finansijski rezultat i kapital, limitirajući ročnu neusklađenost.

Koeficijent pokriva rizika likvidnosti LCR na dan 31.12.2020. godine iznosi 129,16%.

C 76.00 – LIKVIDNOSNA POKRIVENOST – IZRAČUNAVANJE (Obrazac LP 5)

Valuta			Vrijednost/Procenat
Red	Broj	Stavka	010
IZRAČUNAVANJE			
Brojnik, nazivnik, stopa			
010	1	Zaštitni sloj likvidnosti	94743939.81
020	2	Neto likvidnosni odlivi	73351329.47
030	3	Koeficijent likvidnosne pokrivenosti (%)	1.2916
Izračunavanje brojnika			
040	4	Zaštitni sloj likvidnosti u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta (u skladu s članom 24. Odluke): neprilagođen	94743939.81
050	5	Odlivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1a isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
060	6	Prilivi na osnovu kolaterala u obliku imovine nivoa 1 isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
070	7	Obezbeđeni odlivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
080	8	Obezbeđeni prilivi novca koji dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
090	9	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 isključujući pokrivena obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	94743939.81
100	10	Vrijednost imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta u skladu s članom 24 Odluke.: neprilagođena	0.00
110	11	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
120	12	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta koje dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
130	13	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "prije primjene gornje granice"	0.00
140	14	Prilagođeni iznos imovine nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta "nakon primjene gornje granice"	0.00
150	15	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 1 u obliku pokrivenih obveznica izuzetno visokog kvaliteta	0.00
160	16	Vrijednost imovine nivoa 2a u skladu s članom 24. Odluke: neprilagođena	0.00
170	17	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
180	18	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2a koji dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
190	19	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "prije primjene gornje granice"	0.00
200	20	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2a "nakon primjene gornje granice"	0.00
210	21	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2a	0.00
220	22	Vrijednost imovine nivoa 2b u skladu s članom 24. Odluke.: neprilagođena	0.00
230	23	Odlivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
240	24	Prilivi na osnovu kolaterala u imovini nivoa 2b koji dospijevaju u roku od 30 dana	0.00
250	25	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "prije primjene gornje granice"	0.00
260	26	Prilagođeni iznos imovine nivoa 2b "nakon primjene gornje granice"	0.00
270	27	"Iznos viška likvidne imovine" nivoa 2b	0.00
280	28	Iznos viška likvidne imovine	0.00
290	29	Zaštitni sloj likvidnosti	94743939.81
Izračunavanje nazivnika			
300	30	Ukupni odlivi	86681796.09
310	31	U cijelosti izuzeti prilivi	0.00
320	32	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 90 %	0.00
330	33	Prilivi na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	13330466.62
340	34	Smanjenje za u cijelosti izuzete prilive	0.00
350	35	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 90 %	0.00
360	36	Smanjenje za prilive na koje se primjenjuje gornja granica od 75 %	13330466.62
370	37	Neto likvidnosni odliv	73351329.47
Stub 2			
380	38	Zahtjevi iz Stuba 2.	0.00

7. IZLOŽENOST BANKE PO OSNOVU ULAGANJA

Banka nema izloženost po osnovu vlasničkih ulaganja u bankarskoj knjizi.

8. KAMATNI RIZIK U BANKARSKOJ KNJIZI

Banka je izložena kamatnom riziku na pozicijama koje se vode u bankarskoj knjizi, i to:

- riziku vremenske (ročne) neusklađenosti dospjeća i ponovnog određivanja cijena;
- riziku krive prinosa – kome je izložena usljed promjene oblika krive prinosa;
- baznom riziku – kome je izložena zbog različitih referentnih kamatnih stopa kod kamatno osjetljivih pozicija sa sličnim karakteristikama što se tiče dospjeća ili ponovnog određivanja cijena;
- riziku opcija – kome je izložena zbog ugovornih odredbi u vezi s kamatno osjetljivim pozicijama (kreditni s mogućnošću prijevremene otplate, depoziti s mogućnošću prijevremenog povlačenja i dr.).

Osnovni uzroci kamatnog rizika mogu biti eksterni i interni. Eksterni uzroci potiču iz okruženja Banke i direktno utiču na ponašanje deponenata, kreditora, kao i klijenata Banke. Banka na njih ne može da utiče nego im se prilagođava.

Eksterni uzroci mogu biti:

- pad kreditnog rejtinga zemlje;
- inflatorna očekivanja;
- reputacioni rizici konkurenata;
- sistemski rizik tržišta;
- nedostupnost izvora finansiranja u odgovarajućoj kamatnoj stopi;
- makroekonomija i globalna politika;
- privredni ciklus (recesija);
- rizik plitkog tržišta i nepostojanja tržišta sa instrumentima hedžinga;
- izražena volatilnost tržišnih parametara, uključujući kamatne stope;
- ostali faktori okruženja.

Osnovni interni uzroci izloženosti kamatnom riziku:

- neusklađenost rokova do dospjeća (za pozicije sa fiksnom kamatnom stopom), odnosno do perioda ponovnog formiranja kamatne stope (za pozicije sa promjenljivom kamatnom stopom), za pozicije iz bankarske knjige i vanbilansne pozicije;
- prisustvo ugrađenih opcija, kao što su opcije prijevremenog povlačenja depozita, vraćenje kredita i minimalnih/maksimalnih kamatnih stopa;
- uticaj drugih rizika;
- uvođenje novih poslovnih proizvoda i aktivnosti.

Analize koje Banka sprovodi na dnevnom i mjesečnom nivou u cilju identifikacije faktora (internih i eksternih) na izloženosti kamatnom riziku su:

- analiza kretanja tržišnih kamatnih stopa;
- analiza prijevremenih otplata kredita;
- analiza prijevremeno povučenih depozita;
- izmjene u regulativi;
- ostali eksterni / interni faktori.

Procesom upravljanja kamatnim rizikom Banka osigurava da se identifikovan rizik koji se odnosi na nove proizvode i aktivnosti sprovodi putem adekvatnih postupaka i kontrola prije njihovog uvođenja.

Za potrebe izračunavanja kamatnog rizika Banka razmatra i ocjenjuje uticaj:

- pretpostavki o nekamatnosnoj imovini i obavezama iz bankarske knjige;
- pretpostavki o ponašanju klijenata u vezi sa depozitima bez ugovorenog roka dospjeća, te pretpostavki o dospjeću obaveza sa kratkim ugovornim dospjećem koje se ponašaju kao dugoročne obaveze i
- ugrađenih opcija imovine i obaveza koje mogu biti automatske ili zavisne od njihovog ponašanja.

Mjerenje, odnosno procjena kamatnog rizika vrši se na mjesečnom nivou pomoću modela:

- GAP analize;
- racio analiza
- ekonomska vrijednost bankarske knjige;
- scenario analiza i analiza osetljivosti (testiranje otpornosti na stres).

Osnovna metoda mjerenja kamatnog rizika je GAP analiza, koja podrazumijeva izradu izveštaja o neusklađenosti (GAP-u) kamatonosnih pozicija bilansa stanja na osnovu sljedećih pravila:

- pozicije sa fiksnom kamatnom stopom - budući tok gotovine u GAP Izveštaju kamatnog rizika se formiraju koristeći poznatu kamatnu stopu i parametre za formiranje amortizacije;
- pozicije sa ugovorenom promjenljivom kamatnom stopom (EURIBOR, i sl.) – dio glavnice koja dospijeva do momenta ponovnog utvrđivanja kamatne stope u GAP Izveštaju kamatnog rizika se amortizuje na osnovu poznatih pravila amortizacije, a preostali dio se raspoređuje na period koji odgovara momentu ponovnog utvrđivanja kamatne stope;
- pozicije koje nemaju definisano dospjeće i datum ponovnog utvrđivanja kamatne stope, kao i pozicije čije je realno dospjeće različito od ugovorenog, svrstavaju se u odgovarajuće vremenske okvire na osnovu analize tih pozicija u predhodnom periodu (procjene i prethodnog iskustva), odnosno na osnovu ekspertske analize i primjenom odgovarajućih matematičko/statističkih modela za ocjenu trenda i cikličnosti (interpolacija, ekstrapolacija i slično).

Banka koristi pojednostavljeni obračun procjene promjene ekonomske vrijednosti bankarske knjige, primjenjujući standardni kamatni šok od 200 baznih poena na pozicije bankarske knjige po svim značajnim valutama pojedinačno i za ostale valute ukupno.

Za svaku značajnu valutu pojedinačno i za ostale valute ukupno vrši se netiranje pozicije imovine i obaveza (ili aktivnih i pasivnih vanbilansnih stavki) po svakoj vremenskoj zoni, i tako da dobijamo ukupnu neto poziciju po zoni.

Sabiranjem neto duge i neto kratke pozicije po svim valutama dobija se ukupna neto ponderisana pozicija bankarske knjige.

Ukupna neto ponderisana pozicija bankarske knjige izražena je u apsolutnom iznosu i predstavlja promjenu ekonomske vrijednosti bankarske knjige Banke, koja je nastala kao rezultat primjene standardnog kamatnog šoka.

Banka redovno sprovodi stres testiranje kamatnog rizika, kojim procenjuje uticaj promjene ključnih faktora na izloženost kamatnom riziku. Pri utvrđivanju izloženosti riziku kamatne stope u bankarskoj knjizi i limita ovog rizika, Banka procenjuje negativne efekte promjene ove stope na finansijski rezultat (bilans uspjeha), kao i na ekonomsku vrijednost Banke. U modeliranju scenarija, pored promjena kamatnih stopa posebno se razmatra uticaj prijevremenog povlačenja depozita i prijevremenog vraćanja kredita, koje Banka procenjuje na bazi istorijskih kretanja.

9. INTERNA PROCJENA ADEKVATNOSTI KAPITALA - ICAAP

Banka je uspostavila proces interne procjene adekvatnosti kapitala (u daljnjem tekstu: ICAAP) u skladu sa svojim rizičnim profilom i tolerancijom prema rizicima, a koji za cilj ima jačanje odnosa između upravljanja rizicima i kapitala Banke, odnosno da obezbjedi da Banka raspolaže dovoljnim nivoom kapitala da podrži sadašnje i buduće aktivnosti i pokrije sve materijalno značajne rizike kojima je izložena u svom poslovanju.

ICAAP je uključen u sistem upravljanja rizicima i integralni je dio procesa donošenja odluka u Banci, takođe redovno se preispituje i prilagođava, a posebno kada je Banka izložena novim rizicima ili značajnim promjenama.

Banka je uspostavila Strategiju i Plan upravljanja kapitalom.

Plan upravljanja kapitalom kao dio sistema upravljanja kapitalom sadrži:

- strateške ciljeve i period za njihovo ostvarivanje, uzimajući u obzir makroekonomsko okruženje i faze privrednog ciklusa;
- postupak planiranja kapitala i odgovornosti za taj postupak;
- način dostizanja i održavanja adekvatnog nivoa kapitala kao rezultata planiranja u budućem periodu, a najmanje za period od naredne tri godine;
- plan za postupanje u vanrednim situacijama kojim se definišu mjere za održavanje adekvatnog nivoa kapitala;
- politiku dividendi koja je usklađena sa propisima i rezultatima ICAAP-a i
- odrednice za politiku i prakse za utvrđivanje i isplatu varijabilnog dijela naknada zaposlenima u Banci koje su usklađene sa propisima.

ICAAP je stabilan proces upravljanja rizicima koji adekvatno identifikuje, mjeri, agregira i prati rizike kroz obuhvat svih ključnih elemenata procjene kapitalnih zahtjeva, planiranja i upravljanja kapitalom.

ICAAP je dokumentovan proces koji se sprovodi na kontinuiranoj osnovi i u skladu je sa Strategijom preuzimanja i upravljanja rizicima i pojedinačnim Politikama za upravljanje rizicima, kao i Strategijom upravljanja kapitalom. Osnovne uslove koje ICAAP ispunjava:

- zasnovan je na procesu identifikacije i mjerenja, odnosno procjene rizika;
- pruža sveobuhvatnu procjenu rizika, kao i praćenje značajnih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju;
- obezbjeđuje adekvatan interni kapital u skladu sa rizičnim profilom Banke;
- uključen je u sistem upravljanja i donošenja odluka;
- predmet je redovne analize, praćenja i provjere.

Cilj ICAAP-a je jasno određivanje takvog nivoa kapitala koji je dovoljan za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju. Osnovni cilj procesa procjene adekvatnosti internog kapitala jeste poboljšanje veze između rizičnog profila Banke, sistema upravljanja rizicima i dostupnosti kapitala.

Kroz ICAAP se osim procjene internih kapitalnih zahtjeva procjenjuje i interni kapital. Planiranje internog kapitala osigurava i održavanje takav nivo kapitala koji može podržati rast plasmana, budućih izvora sredstava, politiku dividendi.

Okvir procesa interne procjene adekvatnosti kapitala odražava Strategiju preuzimanja i upravljanja rizicima, Strategiju i Plan upravljanja kapitalom i postavljene limite, pri čemu ICAAP služi kao sveobuhvatni upravljački model.

Banka kontinuirano procjenjuje rizični profil i redovno revidira postupak interne procjene adekvatnosti kapitala istovremeno razvijajući metodologije procjene ostalih vrsta rizika kako bi sveobuhvatno upravljanje rizicima na nivou Banke bilo što efikasnije.

Osnovna načela procesa interne procjene adekvatnosti kapitala Banke:

- uspostavljanje procesa interne procjene adekvatnosti kapitala Banke u skladu sa ciljevima upravljanja i načelima preuzimanja i upravljanja rizicima;
- identifikovanje, mjerenje (procjena), ublažavanje i praćenje svih rizika kao osnova za procjenu adekvatnosti kapitala;
- postavljanje procesa interne procjene adekvatnosti kapitala Banke u skladu sa obimom, vrstom i složenosti poslova Banke;
- obezbeđenje internog kapitala u skladu sa rizičnim profilom.

Faze ICAAP-a:

Proces interne procjene adekvatnosti kapitala Banke obuhvata sljedeće faze:

- utvrđivanje materijalno značajnih rizika,
- izračunavanje internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike,
- utvrđivanje ukupnih internih kapitalnih zahtjeva i
- poređenje kapitala obračunatog u skladu sa Odlukom kojom se utvrđuje adekvatnost kapitala banke i raspoloživog internog kapitala, minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa Odlukom kojom se utvrđuje adekvatnost kapitala Banke i internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike i zbira minimalnih kapitalnih zahtjeva izračunatih u skladu sa Odlukom kojom se utvrđuje adekvatnost kapitala Banke i ukupnih internih kapitalnih zahtjeva.
- Izvješćavanje.

Utvrđivanje materijalno značajnih rizika – na osnovu metodologije utvrđeni su kvantitativni i kvalitativni kriterijumi na osnovu kojih se utvrđuju materijalno značajni rizici koji će biti uključeni u proces interne procjene adekvatnosti kapitala, u skladu sa vrstom, obimom i složenosti poslovanja kojim se Banka bavi, kao i specifičnosti tržišta na kojima posluje. Pri procjeni materijalne značajnosti rizika, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno koje preuzima. Svi preuzeti rizici mogu se podijeliti na značajne – za koje je potrebno izdvojiti dio kapitala i na rizike koji ne zahtjevaju njegovo izdvajanje s obzirom da su procijenjeni kao nematerijalni, ili Banka njima upravlja kroz uspostavljeni sistem upravljanja rizicima.

Obračunavanje iznosa internih kapitalnih zahtjeva za pojedinačne rizike – Banka koristi metode propisane za obračun minimalnih kapitalnih zahtjeva, kao i interne pristupe mjerenja. Banka sprovodi stresno testiranje za sve materijalno značajne rizike i za interni kapital, koji uključuju faktore rizika specifične za okruženje u kome Banka posluje. Rezultati stresnog testiranja uzimaju se u obzir pri procjeni i održavanju internog kapitala na određenom nivou.

Za uključivanje materijalno značajnih rizika u ICAAP Banka primjenjuje sljedeće metodologije za:

- kreditni rizik – standardizovani pristup uz primjenu stresnog testiranja;
- operativni rizik – standardizovani pristup uz primjenu stresnog testiranja;
- tržišni rizik (devizni rizik i cjenovni rizik po osnovu pozicija iz knjige trgovanja) – VaR metodologija sa primjenom stresnog testiranja;
- kamatni rizik – metodologija na osnovu osjetljivosti neto kamatnog prihoda i promjene faktora;
- rizik likvidnosti – za potrebe ICAAP-a sagledava se primjenom testiranja "hipotetičkog" nivoa krize likvidnosti i kalkulacija nedostajućeg iznosa sredstava;
- rizik koncentracije – primjenom modela zasnovanog na HHI indeksu propisanog od strane regulatora (indeks sektorske i individualne koncentracije) uz primjenu stres testa;
- rezidualni rizik – stres testiranje pogoršanja efikasnosti korišćenih tehnika ublažavanja kreditnog rizika;
- ostali značajni rizici – strateški rizik, rizik zemlje, reputacijski rizik, rizik sajber kriminala, rizik modela i poslovni rizik Banke u skladu sa Odlukom o postupku interne procjene adekvatnosti kapitala vrši izdvajanje od 6% internog kapitalnog zahtjeva od regulatornog kapitala. Kod rizik profitabilnosti kao podkategorije ostalih značajnih rizika koristi se kvantitativna metoda, odnosno stres test smanjenja ostvarene neto kamatne marže;
- materijalno neznajni rizici su uključeni u ICAAP kroz sistem politika i procedura, sistem limita, sistem odlučivanja.

INTERNA PROCJENA ADEKVATNOSTI LIKVIDNOSTI - ILAAP

Banka je uspostavila proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti (u daljnjem tekstu: ILAAP) kao postupak interne procjene adekvatnosti likvidnosti i izvora finansiranja koji Banka sprovodi samostalno i kontinuiranoj osnovi i koji predstavlja ocjenu strategija, politika, procesa i sistema za identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje rizika koji utiču na likvidnost Banke

ILAAP se zasniva na sedam principa, i to su:

- ✓ Nadzorni odbor i Uprava Banke odgovorni su za uspostavljanje i provođenje adekvatnosti ILAAP-a:
- ✓ ILAAP je sastavni dio sveobuhvatnog sistema upravljanja u banci:
- ✓ ILAAP daje ključni doprinos kontinuitetu poslovanja banke obezbjeđujući adekvatnu likvidnost sa različitih aspekata:
- ✓ Svi značajni rizici su identifikovani i uključeni u ILAAP:
- ✓ Interne rezerve likvidnosti i stabilni izvori finansiranja su precizno određeni, pri čemu su rezerve likvidnosti visokokvalitetne:
- ✓ Metodologije za kvantifikovanje rizika u ILAAP-u su adekvatne, konzistentne i nezavisno validirane:
- ✓ Redovno testiranje otpornosti likvidnosti na stress treba da obezbijedi adekvatnu likvidnost i u vanrednim situacijama

ILAAP obezbjeđuje da Banka ima strategije, politike, procese i sisteme za identifikovanje, mjerenje, upravljanje i praćenje rizika likvidnosti u odgovarajućim vremenskim periodima, uključujući i unutardnevnu likvidnost, koji moraju obezbijediti da Banka održava adekvatne nivoe rezervi likvidnosti.

Banka vrši internu procjenu adekvatnosti likvidnosti u skladu sa svojim rizičnim profilom, sklonošću ka rizicima i tolerancijom prema rizicima i na osnovu nje određuje strategiju za održavanje potrebnog nivoa stabilnih izvora finansiranja.

U skladu sa svojim rizičnim profilom, Banka utvrđuje ukupne interne likvidonosne zahtjeve i raspoloživa likvidna sredstva i vrši njihovu raspodjelu.

Prilikom procjene potreba za likvidnosti, Banka uzima u obzir uticaj ekonomskih ciklusa i osjetljivost na druge eksterne rizike i faktore.

Svaka promjena strateškog cilja Banke, poslovnog plana, poslovnog okruženja ili ostalih faktora koji materijalno utiču na pretpostavke ili metodologije korišćene u postupku procjene adekvatnosti likvidnosti, podrazumjevaju prilagođavanje procesa interne procjene adekvatnosti likvidnosti Banke.

Banka uključuje sve nove rizike koji nastaju u njenom poslovanju u proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti.

Banka najmanje jednom godišnje provjerava i preispituje adekvatnost procesa interne procjene adekvatnosti likvidnosti Banke i u slučaju potrebe sprovodi odgovarajuća prilagođavanja.

Preispitivanje i prilagođavanje ILAAP procesa Banka sprovodi i u slučajevima izloženosti novim rizicima ili značajnim promjenama, kako u strateškim opredjeljenjima, tako i u eksternom okruženju, kao i u slučaju nepovoljnih rezultata stres testova.

Dodatno, u skladu sa regulatornim zahtjevima ABRS:

- ✓ Banka na kontinuiranoj osnovi, uspostavlja i provodi odgovarajući dokumentovani postupak za utvrđivanje i obezbjeđenje adekvatnog nivoa likvidnosti koji prema internoj procjeni odgovara prirodi, obimu i složenosti aktivnosti Banke, pri tome uzimajući u obzir rizični profil, sistem upravljanja rizicima i tehnike kojima se koristi za smanjenje rizika.
- ✓ Prilikom izbora postupka za utvrđivanje i obezbjeđenje adekvatnog nivoa likvidnosti, Banka uzima u obzir i druge faktore, kao što su tržišna pozicija, ulazak na nova tržišta, dostupnost likvidnih sredstava te ostali strateški ciljevi. Uticaj navedenih faktora na visinu procijenjene potrebnog pokriva likvidnom aktivom na osnovu rezultata ILAAP-a Banka analizira i dokumentuje.
- ✓ Banka definiše, dokumentuje i redovno nadzire adekvatnost postupka internog pokazatelja pokriva likvidnom aktivom.

Banka definiše odgovarajuće interne ciljeve za obezbjeđenje primjene ILAAP-a. Interni ciljevi su odgovarajući ukoliko kao minimum definišu pristup za obezbjeđenje potrebnog pokriva likvidnom aktivom:

- za uobičajeno poslovanje Banke i
- u vanrednim situacijama.

Prilikom definisanja internih ciljeva Banka:

•razmatra i odgovarajuću zaštitu interesa akcionara, Nadzornog odbora i Uprave Banke i drugih zaposlenih Banke, te povjerilaca Banke. Zaštita ovih interesa je adekvatna ako primjena ILAAP-a omogućava zaštitu od događaja koji bi mogli negativno uticati na normalno obavljanje aktivnosti Banke i isplatu obaveza prema povjeriocima Banke,

•razmatra i manje značajne rizike koji se često realizuju,

•razmatra vlastite sposobnosti za pristup izvorima finansiranja

Raspoloživi pokazatelj pokriva likvidnom aktivom (ABRS pristup) označava iznos koji je raspoloživ za pokriće svih rizika kojima je Banka izložena ili može biti izložena u svom poslovanju.

Utvrđivanje materijalno značajnih rizika – na osnovu metodologije utvrđeni su kvantitativni i kvalitativni kriterijumi na osnovu kojih se utvrđuju materijalno značajni rizici koji će biti uključeni u proces interne procjene adekvatnosti likvidnosti, u skladu sa vrstom, obimom i složenošću poslovanja kojim se Banka bavi, kao i specifičnosti tržišta na kojima posluje. Pri procjeni materijalne značajnosti rizika, Banka razmatra sve rizike kojima je izložena, odnosno koje preuzima.

10. PODACI O BANKARSKOJ GRUPI

Banka ima položaj podređenog društva prema Matičnoj banci, odnosno Banka nije matično društvo niti ima podređena društva.

11. ZALOŽENA I NEZALOŽENA IMOVINA

Knjigovodstvena vrijednost založene i nezaložene imovine i struktura založene imovine uz navođenje promjena nakon posljednje objave:

(u 000 KM)

Vrsta imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost založene imovine	Bruto knjigovodstvena vrijednost nezaložene imovine
Dati krediti	47.932	265.137
Ulaganja u dužničke instrumente	-	50.341
Ulaganja u vlasničke instrumente	-	-
Ostalo	293	106.927

Nakon posljednje objave (izveštajni period na dan 31.12.2019. godine) uvećan je iznos založenog kreditnog portfolia Banke u iznosu 22.195 hiljada KM.

Struktura založene imovine unutar grupe:

- Banka nema založenu imovinu u korist članova NLB grupe. Opisne informacije o uticaju poslovnog modela na nivo založenosti njene imovine je davanje i uzimanje kredita kao i važnosti zaloga za njen model finansiranja;
- uticaj poslovnog modela Banke na nivo založenosti i važnosti zaloge za njen model finansiranja je određen djelatnošću banke;
- uzimanja i davanja kredita, a s obzirom na karakter i osnov zaloge Banke, po osnovu izvora sredstva u vezi čijeg angažovanja je uspostavljeno zalaganje kreditnog portfolia, ostvaruje propisane pokazatelja poslovanja (ročne i devizne usklađenosti) sa pozitivnim finansijskim efektima.

Opis opštih uslova ugovora o obezbjeđenju kolateralom koji su sklopljeni radi obezbjeđenja obaveza Banke:

- Banka je u svrhu obezbjeđenja novčanih potraživanja po osnovu ugovora o zajmovima zaključenim između Fonda za Razvoj i zapošljavanje Republike Srpske, Fonda stanovanja Republike Srpske, Fonda za razvoj istočnog dijela i Banke zasnovala založno pravo za sadašnja i buduća potraživanja u korist gore navedenih fondova u iznosu od 47.932 hilj KM, a po osnovu kojeg zaduženja Banka zalagodavac je zaključila pojedinačne ugovore o kreditu sa korisnicima kredita iz sredstava navedenih fondova.
- Po osnovu članstva u sistemu platnih kartica brenda MasterCard izvršeno je deponovanje 293 hilj KM radi obezbjeđenja u slučaju neizvršavanja obaveza od strane Banke.